

SZERKESZTŐSEG: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCZA 11. Telefon száma 788.

EGYETÉRTÉS

FENYŐ SÁNDOR

EÖTVÖS KÁROLY

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCZA 11. Telefon száma 706.

Ma számunk főbb közleményei: Vezetésük: Az orákulum. Irta: Mocsáry Lajos.

Az orákulum.

Micsoda nyomoruság az, hogy a nemes magyar nemzetnek ezidőszere...

ha nem ilyen volna, nem lett volna hadügyminiszter, de hogy ilyen, azt bebizonyította eddigi beszédeivel.

l tájg felemelni, mely a »nemzeti követelésektől« is elcsúszott, most már csak azt hasonlítgatja össze, mit ígért Pitreich és mit ígért Tisza.

a törvény értelmében Budapest fog ülni, s az 1905. évi közös költségvetést fogja leterjeszteni. Ha a büdzsé fedél alá került s az ellenzék a normalis tanácskozási rendet mégis megzavarná, akkor a Házat nyomban feloszlatják.

badelvi párti majoritás pedig megy a miniszterelnök után. Ki csinálhat itt már most magának illuziókat magyar nemzeti vívmányokról 67-es közjogi alapon?

Az Egyetértés tárczája. A japán császári udvarból. — Az Egyetértés eredeti tárczája. — Most, hogy szinte váratlanul tört ki az orosz japán háború...

ban. Egyik intézményt a másik után lepletek elrebe és mind európai minták szerint. És lehet, hogy a katonai reformok, a melyek éppen az ő uralkodása alatt értek tetőpontra...

nyú napernyőt mindkét kézzel fogta és a feje fölé tartotta, mint valami nagy terhet. A mikadónak hasonlóan jobbra-balra bolingalva fogadta a tiszteletteljes üdvözléteket...

egy Juno Josiko nevű szép hölgy, aki tizestendő alatt négy fiuval és hat leánnyal ajándékozta meg a császárt. De kettő kivételével mind meghalt. Az életben maradtak: egy fiú és egy leány. A fiú a császár trónörökösévé nevezte ki...

seregben. Császár és kormány pedig bíznak a népben, de talán még inkább a szövetségeseiben. Irta: ANATOLE FRANCE. — Édes Istenem! — viszontam — ma hiszi uram, hogy a jómód és jólét szónja az idők jele?

holmi *rejtett fenyegetést* is találunk arra az esetre, ha nem elégszünk meg a belügyi téren kivívott önállóságunkkal.

Hanem azért a kormánypartii delegátus urakat csodálatos módon megbotlatta a hadügyminiszter ur nyíltsága. És bókollak neki, mint valami hín dárának. Meghatolta őket az, hogy a hadügyminiszter nyíltan megtagadta a magyar közjog követelményeinek jogosultságát.

Írtózatos ellévelyedése ez a magyar álláspontról legurult kormánypartii gondolkodásnak.

De ha Pitreich ur nem beszélt a részletekről, szolgált ezzel ma gróf Tisza miniszterelnök. És beszédből három igen jelentős momentum dombozik ki. Az egyik az, hogy a jelenlegi dolgában a magyar kormány teljesen meghátrált. A másik az, hogy a katonai büntető perrendtartás dolgában hasonlóképen teljesen meghátrált. A harmadik az, hogy a magyar tisztek visszahelyezése ügyében igen lényegesen módosította szabad- elvű párt idevágó pontját. Ugyanezeken az ügyeken módosította álláspontját a levelezések és feliratok rendezése dolgában.

A miniszterelnök ur persze nem beszélt ilyen világosan. Csak azt mondta, hogy ez a két kérdés még nem rendeződött. Persze, hogy nem rendeződött, mert katonák ellenzik úgy az egyiket, mint a másikat, és a legszerűbb magyar követelést is.

Hiszzen a katonai büntető perrendtartásról csak arról van szó, hogy a szabadelvű párt programja szerint az eljárásnál érvényesüljön a magyar állam nyelve. A többi részletkérdés ezáltal nem érdekel. Ha tehát itt nem rendeződött a kérdés, annyira nem, hogy még beszélni se akarnak róla: akkor oly elvi differenciáról van szó, melyet nem tudunk kiegyenlíteni. Pedig itt a késlekedés is beleütközik már a szabad- elvű párt programjába, mert ez a javaslat *mielőbb való* beterjesztését mondja ki.

Ép így állunk a jelvény kérdéssel. A szabadelvű párt a magyar állam közjogi állásának kifejezésre jutását mondta ki programjában. Gróf Tisza István tegnap együttes jelvényről beszélt, a hadügyminiszter pedig egységes jelvényről. Itt is, amint látszik, kiegyenlíthetetlen elvi ellentétek forognak fenn, hanem azért gróf Tisza István azt állítja, hogy közte és a

hadügyminiszter közt az egész katonai program dolgában egyetértés uralkodik.

Valahogyan csak állanak ezek a kérdések. Hiszen eleget tárgyaltak már róluk. Mjért nem világosítják fel a közvéleményt ezeknek a kérdéseknek állapotáról? Hadd tud- nók, hogy mit várhatunk. De ép az a gyanus, hogy egyáltalán nem beszélnek róluk. Nem bizony, mert az igazat nem merik megmondani.

A magyar tisztek visszahelyezése- nek kérdésére vonatkozóan a szabad- elvű párt programja az összes magyar tisztek átthelyezését mondja ki. Ezt követelik régi törvényeink. Ezt rendelte el 1868-ban maga a király. Gróf Tisza István miniszterelnök ma módosította a programot úgy, hogy nem valamennyi magyar honos- tiszti helyezendő át. Persze, hogy ezt fölcifrázta bizonyos magyar érdekek hangoztatásával. De a dolog nyilván úgy áll, hogy a miniszterelnök kény- telen volt meghajolni Pitreich ur akaratát előtt, amit ez kifejezésre juttatott volt már az osztrák delegáció előtt.

Száz szóban is egy a vége. A kormánypartii programjának ép azok a pontjai nem valósulhatnak meg, a mikben valamiféle csekély formában kifejezésre juthatna a magyar köz- jogi álláspon.

A delegáció mai üléséről egyébként a következő becsi tudósítás szól:

Bécs, febr. 9.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság hadügyi albizottsága ma déli- ölt tiz órakor Széll Kálmán elnöke alatt ült tartván, folytatta a hadügyi költségek általános tárgyalását.

Jelen voltak a közös kormány részéről lovag Pitreich közös hadügyminiszter, a magyar kormány részéről gróf Tisza István miniszterelnök és Nyiri Sándor honvédelmi miniszter.

Széll Kálmán elnök az ülést megnyitván, átadja a szót lovag Pitreich hadügyminiszternek.

Pitreich beszéde.

Pitreich hadügyminiszter mindenekelőtt amaz alapelveket foglalta össze, a melyeket a tanyer- kidolgozásakor tartottak szem előtt. Már tenper- mejtölte azt a célt, hogy úgy a szolgalmi nyelvet, mint a magyar állampolgyelvet teljesen meg kell tanulniok a növendékeknek. Hogy a két nyelvbeli ismereteket kiegyenlítsék, azokat a tan- tárgyakat, melyek tanulásánál a növendékek töb- bet kénytelenek beszélni, lehetőleg magyarul tan- tanijuk, de e közben személyeket kell vetni az egy- séges katonai kiképzésre. *Ez tehát általában nem tartandó, de amaz ágakban, a melyekben a növendékeknek a legenyveséggel érinkeznők kell, magyar is legyen.* Bizonyos tárgyak, hol főke- pen gyakorlati kiképzésről van szó, *u. mint tor- nászás, vívás és lovaglás magyarul tanítandó.* A felelősökben, hol a növendékek legnagyobb része katonatisztek és katonai hiatalnokok gyermekei

történelmet, természetrajzot, vallást és hasonló szakmákat magyarul és németül adnak elő, hogy bizonyos egyensúlyt teremtsenek. A czél az, hogy a növendékek a felsőbb évfolyamokban a magyar nyelvet teljesen bírják. Az akadémiában ter- mézetesen a mennyiségben népművelő fel- adni a magasabb szakmáképpis végett. A növendékeknek ide a hadapród és reáliskolából vezetik át. A polgári intézetekből jövő növendé- kek fevételekor a magyarokkal nagyon enyhén járnak el, még akkor is, ha a német nyelvben gyöngők. Különösen a tehetséges és buzgalmat veszik tekintetbe.

A miniszter ezután a magánalapítványi hely- tekről beszélt, amelyek közül sokat csak osz- trák, másokat csak magyar növendékeknek, ismét másokat azoknak és ezeknek is juttatnak. Szá- muk 617. Ha a vegyes alapítványi helyteket ki- számoljuk, 57 százelek osztrák és 426 százelek magyar alapítványi hely- marad. A miniszter önmagát ábrázoló néj alapítványi helyek lete- sítését. Igen érdekes volna hadapródiskolai alapít- vány helyek letevése. A hadapródok száma az idén oly nagy volt, hogy 90 jelentkezett, bár a vizsgát féltrék, nem tudták felvenni. A mi- niszter ezután szövetségi a katonatisztek vi- szonyát.

A miniszter válaszai.

Miklós delegátussal szemben kijelenti a mi- niszter, hogy magyarai tökéletesen beszéző tisz- tek száma 1716 százelek. Szólv is azt kívánja, hogy több teljesen jól beszélő magyar tisz- te legyen. Hogy nincs több jól magyarul beszélő tisz- t a hadseregben, annak egyik oka az, hogy a 80-as évek második felében a honvédelemény kivált- tása alkalmából a honvédséget jó tisztekek kel- lett elátni, mikor is sok jól nevelőtt magyarul beszéző tiszteket vettek át a közös hadseregbeől a honvédséghez. Igen bajos magyar tiszteket más- honnan venni, mint az intézetekből és ez a kö- rülmény csak akkor fog javulni, ha intézeteink módjátban lesz több magyar növendéket fel- venni és akkor rövid időn belül a magyar tisz- tek arányszama lényegesen javulni fog. A közös hadügyminiszter azt kívánja, hogy lehetőleg sok magyar légyen a hadseregben, de *Ugroa* delegát- us tervét, ha azt hiszi, hogy ezt az elemet a polgárság köréből vehetjük, sőt ellenkezéssel, ez- et legmagyobb részben a katonai képzőintézetek- ből nyerjük.

Ami a Miklós delegátustól említett ezred- nyelvre vonatkozó rendelkezést illeti, a közös had- ügyminiszter azt a bizottság kívánságának legkö- zömb felolvasatja és megjegyzi, hogy a rendelkezés, különösen az aliztekek gyakorlati képzésé- tén akarja javítani. Megállapítja, hogy a Beesben állomáson 69. ezrednél 70 százelek, a 62-nél 47 százelek, a 72-nél 58 százelek, a huszárknál pedig 40 százelek olyan altiszv van, aki egyálta- lan nem tud csemélni. Majd kijelenti a miniszter, hogy abba sőt sem egyeztet belet, hogy a tisz- tek osztályán házakban szük-ből vidékre osztás- sanak be, a tisztekek különböző helyekre kell költözniök, hogy megismerik az országot és az embereket. Igen fontos a tisztekek névze a föld- rajz és leírásnyozok ismerete, mert pl. a katonatiszteknek nagy hasznoság van a Kárpá- tokban és az Alföldön előforduló hadi formázatok közt. A miniszter maga négyszer lovagolt a Kárpátokban és csak akkor látta tiszte- t. Csak hasznos az a tisztekek és a had- sereg nevéze, ha a tiszte sokfelé körülnéke. Kér, hogy legyenek e tekintetben hízalommal a had- vezetés-eg eljárása iránt. Ami a magyar tiszte- kek a magyar vrod-közbe való átthelyezését illeti, ez az intézkedés meg fog történni. Természetesen ez nem egy hirtelen, mert az ezredet körbe- nélni nem lehet szétválasztani. Mindenekelőtt azok jö- nek tekintetbe, a kik átthelyezést meg kérték. Ezideje 206 tiszteket helyeztek át és első sor- ban azokat, akik az átthelyezést kérték. Az állo- mányunk tavasszal történni s okott kiegyenlítesor- tani magy-bb szanú tiszte helyeznek át. E dolog legmeghözben kivétel a különleges fegyver- képzés, de itt is megtesznek minden lehetőt. *Hűgedés* delegátusnak kijelenti a miniszter, hogy az átthelyezendő katonatisztek magányosnyál csak a leggyélemlerősebb esetekben fogják te- kintetbe venni. De bizonyos tisztekek elszérete- lés is megtörténhet, kik a tisztekrököz, drago- nosokhoz vagy másokhoz kérek átthelyezést. Itt hol apák, nagypapák stb. is szorgalmak. Az állo- mány gátség megváltoztatása az utolsó időben nem történt átthelyezés okából. Magánteremtészt okokra vezendó vissza az, hogy 82 magyar tiszte osz- trák állampolgár és 44 osztrák katonatiszt magyar állampolgár lett. A miniszter kéri, hogy az át- helyezésre vonatkozó intézkedéseit fogadják bizat- tommal.

A hadügyminiszter a hadsereg akuttá vált kérdé- sének tárgyalásánál mindenekelőtt szem előtt tar- tódnak veit, hogy katonai szempontból a közös hadsereg egy egész maradjon és hogy egyrészt csak a teljes harcra kész feltételekkel eünetet nekilv való megválasztása, és másrészt ol a mi ál- lama viszonyainak a hadügyre vonatkozólag ép oly előfeltét nekilv megválasztása teszi lehetővé, hogy megtaláljuk azokat a határvonalakat, a melyeken belül megtalálható az elementis kiegyen- lítése, anélkül, hogy ebből nagy veszélyek idé- ztessenek fel a monarchiára és ez által a két ál- lamra névze is.

Mert kellett ezeket a határvonalakat megjelöl- ni? Először azért, mert a hadügyminiszterre névze nem lehet meretkedő más, mint az a mód, ameyen a hadsereg az 1867-XII törvényezik alap- ján alakult és eddig fejlődött: másodsor, mert meg van gyöződve arról, hogy bizonyos tekintet- ben a hadsereg kérdésében is szanólni lehet. Magyarország és társországainak állomgyi helye- tebbi eredő kívánalmaival, anélkül, hogy ezáltal veszélyeztetnek annak fenntartása, amit az enli- teti törvényezik kimond, t. i. hogy a monarchia életfeltételeinek és fennállásának bizto-sága is s- tetlenül megóvassék. Harmadsor azért, mert Ma- gyarországon némely partok és politikuskok a kie- gyezésnek úgy az összes vezető magyar állam- férfiak eddigi magy-rásvál ellenkezéssel érte- lmezésével olyan törvéreket szánmaztatnak le, a melyek katonai szempontból megítélve, a mo- narchia bizto-ságának és csorbítottan fenntartásá- nak életfeltételeit kétésképvül kérdéssé te- nek. Negyedsor azért, mivel a kőzött, a mi katonailag vesély nélkül megengedhetőnek tűnik fel, és a között, a mi nagy veszélyel jár, ha- rvaronlat kell vonni és a közele-ségeket tartja át a határvonalat megkereseni és fenntartani, mert katonai dolgokat nem lehet egyedül jogi és poli- tikai szempontból megítélni, hanem azokat ka- tonai szempontból is meg kell világítani annak, a kit a felelősség terhel.

Meg fogják engemidni szólónak az albizottság aly, hogy kissé messzebbre terjessék kedvesek a feladhatassa meggyöződését és nézetét és e- g- mását mindjárt egy személyes meggyezéssel szédhesse.

Vér és vas.

Közudomás szerint ő nem magyar ember, de a magyaroknak barátja, mint ember, mert Ma-

gyarországon nagyon sok szépet és jól tapasztalt személyere vonatkozólag, mint hadügyminiszter ennek pedig furron kell kívánnia, hogy a monarchia mindkét állama fejődjék és erősödjék, de a mellett az egyetértő összvetásban ne tévesz- zék el szem elől azt a bizto-s irányt, a mely a monarchia csorbítottan fennállását bizto-sítja. És ebből a szempontból meg b széthelye máskep magyar ember sem, a ki helyette hadügyminisz- ter volna, mint a hogy azt ő tette és tenni fogja.

Az elmúlt időkre nyúl vissza. Hadseregek nem születtek, vagy legalább nem kizárólag születtek törvény-paragrafusok által, hanem a történelmi folyomány vérs és vas által. Azután jöttek, termé- szetesen, a törvény-paragrafusok, a melyek a harcra készesség fejlesztésél hol előmozdították, hol akadályozták; majd ismét verrel és vassal folytató- tott a munka és ismét törvény-paragrafusok jöttek. Így folyt ez tovább — mondjuk — 1867-ig.

Kétésképvül, nagyon régi Magyarország széles körében az önálló nemzeti hadsereg utáni vágy. Ezzel szemben áll az a nagy történelmi szükségesség, hogy az a hadsereg, amelynek a köztársasági védelem kötelességeit eredményel kell teljesíteni, csak közös hadsereg lehet, egy egész, még pedig nem csupán az egy- séges vezetés és szervezés folytan, hanem a katonailag annyira fontos, mindama nézetek és érzelmek köztékelni fogva is, a melyek annak úrral kell egymás között és a legfőbb had- urral kell, hogy összekösz-ek. Az emberi intéz- mek egyenként nem jatszik a sikerre névze olyan elhatározó szerepet a tárgyi ésségesseg, mint a hadügynél és pedig úgy a háború eszökének bekehen való előkészítésénél, mint a hadi eszék- mények tervezésénél és keresztülvetésénél, vála mint az erőnek egy czél felé való együtműkö- désénél.

Ez nem folyik pusztán a priori háború ter- mészetéből, hanem kétésképvonhatatlan világos- sággal beszél arról a hadi ürtelmén is utól az idő föl fogva, a melyről X-nophon szól, a mikor a úrtérek vszavonlatást esetéti egészen a dél- afrikai háborúig.

A mint mondja, nagyon régi Magyarország tá- gas körében az önálló nemzeti hadsereg utáni vágy és ebből sokféle törekvés származott a had- sereg ellen, a melynek az egységeség határozott jellegével kell bírnia, nemcsak a vezetőre névze, hanem belső szervezésre névze is. Ugy hiszi, hogy az ilyen törekvések és az ebből tamadi vi- szályok érthetőek az állandó hadseregek és az ugynevezett kabinet háborúk korában, tehát oly korban, a mikor a maiakól egészen kü-önböz- bel és külpolitikai kérdések, mindenképp egy- ségesen más közgazdasági és szociális kérdések fog- lakoztatják az elméket.

A multak egyének — elmúltak!

De azt már — hűcsánatol kér — katoná ember igazán nehezen tudja megérteni, hogy erre névze az általános vedkötelezettség és az ebből eredő néphadsereg korában újra és újrászólván egészen váratlanul ismét vizsály tamadat és az néhány hónap alatt ilyen vehemens alakot ölt- het. Kéri megmondani azt, a jelen időben, a mikor oly rendkívül fontos gazdasági és társadalmi kérdé- sek várják a megoldást és a mikor a saját ér- dekeinket a világtárlédelemben meg kell óvniök, lévén a hadsereg szervezte teljes összefüggésben az államok natami állásával, a jelen időben, a midőn ezek a kérdések a világ és az államok közt bizonyos feszültséget idéztek elő, amely- ről nem lehet tudni, hogy ma, vagy holnap kenyértörésig nem fokozódik-e, továbbé tisztan katonai szempontból megmondolni ezt a jelen időben, amikor minden tárgyi ellentét régen el- tűnt, amikor a közös hadsereg a legfelsőbb har- parancsnak megfelelőleg Magyarország közjogi állásának teljes megtartását és tisztelétet tartja szem előtt, egész erjét és törekvészt csakis a teljes harcra készességnek és hadi készültségnek ki- fejtésére irányítja és ekként a mindkét állammal szemben a törvényreke lekeltett kötelességeit minden utógondolat nélkül teljesíti.

Gondolják meg ezeket az albizottság tagjai s engedjék meg szóólank, hogy kérdezze, vajjon nem lehetséges-e az elmúltakat elmúltaknak tekinteni? Lehetetlen-e be nem látni, hogy olyan indokok, a melyek valamikor jogosultaknak látszottak, a mi időnkben nem alkalmazhatók többé, sőt egye- nesen nagy, a legnagyobb vesélyt rejtik megkü- möst, a midőn teljesen megváltozott viszonyok képezik a mozgató elemet.

Es ha már a multat törődünk, miért nem em- lekezzünk vissza arra, hogy a történelmi valóban világosan és néha rettenetes alakban beszél arról, hogy milyen szörnyü bajokat és bánatot hozott a népre és hogy mily nagy mértékben letapos- tattak a kultúra vívmányai, hogyha a népek nem tudtak alkalmazkodni olyan kötelekhez, a melybe a történelmi szükségesség vezette- őket, olyan kötelekhez, a melyben ugyan nem kaptak meg teljes kiegyenlítését az összes ideális kívánalmainak, de — ahogy mon- dani szoktak — mégis megtalálhatták törekvé- seik fontol nemzeti egységükre és állami beren- dezkedésükre oly szövetségben, amely nekik a lehető legjobb védelmet nyújtja erőszakos ho- nyodalnak ellen, amelyeket a jövő esetleg hozhat.

A szent közözség.

— Neki — azt mondja — nem hivatása ezekre a kérdésekre felélni, de mégis megengedi magának, hogy rámutasson arra, hogy az ilyen honodalnak yesséje az enliett nagy érdeke- reketek folytan keze-keze-lyogató és arra is rámu- tot, hogy dacára a pillanatnyi komoly, ben-ő alapotoknak, mégis a monarchia nagyhatalmi ál- lása emiatt csak azért nem szenvedett, mert a külföld bizott a vezető férfiak ép értekeben és mert külföldben jól ismerik a mi haderőknek ő állapotait, melyet teljes mérvben meg tud- bcsélni.

Legyenek azonban meggyöződve a bizottság tagjai, hogy barát és elleneg céruzával a kezé- ben áll, hogy számoljon velünk abban a pillanat- ban, mihelyt a közös hadsereg alapjában meg- lázódónék, vagy ha oly rendelkezések történnének, amelyek előbb-utóbb óvatvezetnének hogy a had- sereg két, vagy több külön részre szakadjon.

1867-ben megalkottattol a kiegyezés a köz- ügyekről és azok kezeleséről (XII. törvényezik) abból indulva ki, hogy egyrészt Magyarország közjogi állása, másrészt a monarchia fennálá- sának és bizto-ságának életéletelei bizto- sítassanak és a hadügyre vonatkozólag kei- ségkivül az volt a szándék, hogy azok az ellen- tétek, a melyek a mi időnkben nem állanak, ne

éledjenek fel, hanem, hogy a védőerő vagy alaku- jon és úgy fejlődjék, a mint az kívánatos azon eszéből, miszerint az késsége tetessék az államot oly bizto-sággal megvédelmezni, amint azt emberi előrelátás szükségessége mutatta.

Itt az, a mit alkottak, nem vált be? A ki Magyarországot az előbbi időből az 1867. előtti időből ismerte és azt egész a jelen korig figyelemmel kísérte, az a védelmi és közgazdasági szempontokat mérlegelve, a választ könnyen megadhatja, még pedig a nemzet legnagyobb megelégedésére.

A hadsereg tökéletes

A hadseregre vonatkozólag a következőkben adja meg a választ. Ha egy hadsereg, a melynek két szerencsétlen hadjárati után egészen az alapjától kezdve át kellett alakulnia, ezt úgy szervez- zelt, mint szellemi és erőcsi vonatkozásban oly buzgalommal és oly odaadással tette, a mint ez nálunk történt, tíz évvel később — érve az 1875-iki okkupációt — oly seregeket mutat fel, a melyekkel a legnevezetesebb körülmények között a kitartás és hű kötelesség teljesítését tekintetben az egész katonai világnak legtehetősebb elismerését érdemelte ki; ha egy hadsereg — összehason- lítva a legújabb idők eseményeivel (Dél-afrika) ezt a jelen időben is megtartja, ha ezen had- sereg továbbra is a legnagyobb erélyvel és teljes odaadással és iránnyal működik és más egyelre nem törekszik, mint hogy a legtehetősebb harcra készességét érje el és tartsa fenn és ha tud- valóképp csak az úrtételekkel és a kiképzé- zési eszközök elgélemlenége miatt áll más nagy hadsereg mögött: akkor nyitva állhatna, hogy ezen hadsereg hízteken tekintet vissza több, mint harmincz éves multjára és teljes bizalom- mal tekintse a jövőbe.

A kiegyezésnek és különösen a hadsereg ebből folyó alakulásának bizonyára mindig voltak ellen- felei, amint azt egy más igen tiszteltemető párt szakhatáron elmondta is, de az ország tulnyomó többsége tartózkodhatatlan ragaszkodott ahhoz, amit 1867-ben megalkottol és a midől a közös hadsereg kifejlődött.

Több, mint egy alkalommal volt a magyar de- legáció szavazatának közzététele, hogy a hadsere- gere névze fontos követelmények éneke voltak letehetőek. Nem is a hadsereg alakulása ellen emelkedtek a delegációkban hangok, hanem anellit, hogy ezen alakulás keretén belül a magy- ar tisztek számára a magyar állami nyelvre vonatkozó nemzeti követelmények figyelemre vé- tesséneek. Azt hiszi, hogy a meglétányon gondo- kozók figyelmét sem ezen törekvéseken jobbo- sítan bekövetkező eredmény, sem pedig az a körülmény nem fogja ekerülni, hogy egy hadsere- g berendezése nem hízteken, hanem csak fokozato- san és óvatosan változhat meg.

Igy folyt le 36 év és a harminczhetedik év elején egyszerre minden máskepen legyen?

Mi történt oly hirtelen?

Mintegy álmómból felébredve kérdezi magától a katonai: mi történt oly hirtelen? Vajjon az ez- redben nem állanak-e teljesen egyenlő harcászati kiképzés-ű? Vajjon forog-e fenn ok, hogy a had- sereg harcra készességének lehető legmagasabb fokán ketelkedjünk? Vajjon tényleg eltelentben áll-e a hadsereg a lakossággal!

A harcra készességről már beszélt, most tehát a hadseregnek a lakossághoz való viszonyáról ónját meg bővebben beszélni, mint ahogy azt ex- pozíciójában tette. Nem szabad azt ál- lítani, hogy erre vonatkozó nézetét a zöld asztal- nál alkotta meg magának, mert szóló gyalgol és lohaton, csapattal és csapat nélkül bejárja majdnem az egész monarchiát, különösen pedig Magyar- országot és mindenütt nyitva tartotta szemét minden előtt, a mi a hadseregnek a lakossághoz való viszonyára vonatkozna. Érintkezett keresett és tartott fenn minden rendűt, vallású és nemze- tiségi személylyel és ekkép érelődött meg egyéni felülása.

Evek után saját személyes tapasztalata nyomán néhány példaját említi fel annak, hogy Magyar- országot lakossága miképpen gondolkodik a kiegye- zésről, egyáltalában a hadseregről, annak tagjai- ról és vezetői egyéről.

A mit az ember tapasztalt, látott és hallott, azt — azt mondja — elvitatni nem lehet, ő is állít- batja tehát, hogy komoly elemeit a hadsereg és a lakosság között fenn nem forog. Legtehetőleg egyes esetek fordulhatnak elő, a mely-ekből azután né- melyek tökélet korválnak. Mi történt tehát, hogy egyszerre minden megváltozottunk tűnik fel? Semmi egyéb, mint hogy — eredetleg nem ter- vezte és eredményét nem sejtte — egy áramlat- nak sikerült oly mozgalmat előidézni, a mnek következtében a hadsereg szervezte nemcsak alapjában rendülne meg, hanem előbb, vagy utóbb az következnék be, hogy a hadsereg két vagy több sereggé szakadjon szét.

Békét a hadseregnek.

A világ vezető államférfiai minden erejüket megteszik a béke fenntartására, minden rangú és rendű személyek legtehetősebbjeit, az ősz- meg nagy partok vezetői úgy dicsozták a béket, mint az emberiség legfőbb javát és csak ennek a monarchiának az államában, amelyekben mi élünk, ne legyen a béke béke feltételező.

Szólv nem hitte ezt, mert valóban végtelen sok abból, ami föl fontos, hasznos a lét számára,

Sze- alkotható tallan t- tekben. Barhog- ide, vagy- tole emle- arra törek- jártassan a melynek- vendi: és- szavitt, ha a melye- telje- had- betöltésse-

Elnök: joga a had- előtt véte- helyről a- konkrét te- koztatól te- őt eszem- eményét- nem talál- hogy elis- got, a mely- melegsége- dekes és a- labozható- Uron: hogy magy- fejtegetései- azokat a- azokhoz is- Elnök: máról nem- lensegről- kisérve- ter mit me- itélni. (H- Szentiv- azonnai- intézkedé- lapokban s- Ez ellon- vétele

Tisza: közös had- sodik rész- den szerez- figyelmét- részéről a- tisztán kat- meleg plát- a mely le- elvezetés- azt az eg- díster egy- potóknak- nak és a- teljes elisa- betheti, ho- sek, amely- rosan enga- lésséget, m- kérdéseket- korlati há- roban be- hogy leh- és a szab- ne igyeke- ztáltni, ho- azon pontj- van, memy- legtehető- állania elő- Haljns!)

Előre is- kérdéseket- tásokról e- elől. Hogy- járól hába- beletlen, h- ezért e- őlelni. Két pont- ban, amely- már a kép- many nem- pont a jelv- vonatkoz- h- hozba ill- való hoz- den, midőn- melyekre r- nak. Ezzé- many ónt- lassubb te- tezi, hogy- elhatalmaz- az első sor- Ezután v- jelentőségű- tartozik és- nézi fogva- A levelez- szabadelvű- korlatibb- kapcsolata- őt ónját m- Magánál- legtehető- időn keresz- azonnali- betető, de- nak mind- tást. Attérve- kérdésre, h- egyik közv- szeresülég- tisztek visz- egyetértébe-

a pillanatban, a mikor őnt a szerencsés véletlen Préfere kisasszonnyal összesötöttebe hozta. Csak egy szót kell meg hozzátennem. Ez a kisasszony, a ki semmit se tud arról, hogy mi vezetett önöz, a napokban a legmelegebb szavakban beszélt önöl. Meggyöngytem azokat, ha ismételni akarám, s különben se mondhatnám el a nélkül, hogy ne vétenék némely Préfere kisasszony bizalma ellen.

— Ne vétsen uram, feleltem én, ne árulja el. Igazat mondva, nem tudtam, hogy Préfere kisasszony legkevésbé is ismer engemet. Minden esetre, minthogy én, régi barátság révén nagy befolyással bír fölötte, felhasználom az irántam tanustott jóindulatát, s felkérem, használja fel ezt a befolyást barátinőjeül Jeanne Alexandre kisasszony javára. Ez a gyermek, mert meggyernek, tud van halmozva munkával. Egy- idejűleg növendék és nevelőnő lévén, nagyon kifárad. Azonfölül felhőborító gyerekes módon büntetik, már pedig nemese természetét a megaláztatások lazadásra készítenék.

— Sajnos, viszonzá Mouche mester, kénytelenek vagyunk őt elkeszíteni az életre. Nem azért vagyunk e földön, hogy mulasunk és hogy mindig azt tegyük, a mit szeretnénk.

— Azért vagyunk e földön, feleltem élen- ken, hogy élvezzük a szépet és a jó, s hogy azt tegyük, a mit szeretnénk, ha kívánásunk némes, szellemes és jóindulat. Az olyan nevelés, mely nem gyakorolja az akaratot, a lélek megrontására vezet. A nevelés feladata, hogy akarni tanítson.

Mouche mester, úgy vettem észre, nagyon számkovza nézett rám. Nagy nyugalommal, s bizottsággal viszonzá:

— Gondolja meg uram, hogy a szegény- nyek nevelését nagy körültekintéssel kell intézni, s nem szabad szem elől térszteni azt a függő helyzetet, melyet a társaságban fognak elfoglalni. Ön talán nem tudja, hogy néhai Noel Alexandre fizetésképtelen állo- pottban halt meg és hogy leányát majdnem könyörületből nevelik.

— Óh uram! kiallottam. Ne mondjuk ezt. A mint kimondjuk, már meg van fizetve és akkor többé nem igaz.

— A hagyaték terhei meghaladták a cse-

(Folytatása következik.)

alkotható lett volna, semmivé lett, visszavonhatatlanul törökmeny ezekben a pusztító ellentétekben.

Barhogy forduljanak is azonban a viszonyok ide, vagy oda, egyet az összes józan és megfontolt elemek kell, hogy szem előtt tartanak és arra törekedjenek, hogy tudniük az ellentétek nézetességének át egy oly tényezőnek a területére, amelynek a hivatása a monarchia épületét megvédeni; és azért fogadjuk a kéremmel zárja be azokat, hogy adják meg a hadseregnek a békét, amelye oly nagy szüksége van, hogy misszióját teljes hadi képességének előrért és megővését betölthesse.

Hozzászólások.

Elnök: Az albizottság feladata és tagjainak joga a hadügyminiszter ur ezen előterjesztése felett véleményt és bírálatot mondani. Én erről a helyről a hadügyminiszter ur előterjesztésének konkrét tartalma és érdeme felett minden nyilatkozattól tartózkodom. Az általa előadott tettelek és szembe sem jut erről a helyről bármely vélemény és bírálatot adni. De — gondolom — nem találkozon ellenmondással, ha kiintelem, hogy elismeréssel fogadjuk azt a katonai nyilatkozatot, a meggyőződés hangját, a közvetlenséget és melegséget, a melylyel a hadügyminiszter ur érdekes és nagy elmélettel előadott és beható nyilatkozatát megtette.

Ugron Gábor megmondja egészen őszintén, hogy maga is elismeri a miniszter nyilatkozatát, de fejtegetéséi a legnagyobb részben nem helyesek azokat törvényekkel ellenkezőknek tartja és azokhoz ezért semmi szin alatt hozzá nem járul.

Elnök megjegyzi, hogy ő a beszédnek tartalmáról nem szólott, hanem csak arról a közvetlenségről és nyíltságról beszélt, a mely abból kiszivárgott. Annak értékét tehát, hogy a miniszter mit mondott, az albizottság van hivatala megítélni. (Helyeslés.)

Szentiványi Árpád a hallottakra nem képes azonnal nyilatkozni és ezért kéri az elnököt, hogy intézkedjék, hogy a miniszter érdekes beszéde a lapokban megjelenjen.

Ez ellen a hadügyminiszternek sincsen észrevétele.

Tisza mérlege.

Tisza István miniszterelnök megvalja, hogy a közös hadügyminiszter előadásának, kivált második része után némi határozással kér szót, mert nem szeretne olyasmint tenni, a mi elvonná a figyelmet azon kijelentéstől, a melyekben a maga részéről is egy elsődleges katonai tekintélynek tisztán katonai észszerűségi okokból való olyan meglepő plaidoyerját látja a közös hadsereg mellett, a mely lehetetlen, hogy az elfogulatlan emberekre olvasztva hatást. Másrészt azonban konstátja, azt az örvendetes tény, hogy a hadügyminiszter egész eljárásában a létező törvényes állapotoknak és a magyar nemzet legfőbb javainak és aspirációinak az egész vonalon való teljes elismeréssel lehet tapasztalni. De még sem lehet, hogy fe ne szóljon, mert azok a kérdések, amelyek most vannak naprenden, olyan szorosán engesztározzák a magyar kormányt felelősségét, mert a most naprenden lévő konkrét kérdésekben annyira előtérbe állítják azon gyakorlati kérdéseket, amelyek az 1903. évi novemberben bekövetkezett jogalkotás talpköveit képezik, hogy lehetséges tartja, hogy a magyar kormány és a szabadelvű párt programja szempontjából ne igyekezzen a mérleg felállítását és azt konstátálni, hogy a szabadelvű párt programjának, azon pontjaira vonatkozólag, amelyekről most szó van, mennyiben sikerült a magyar kormányt meggyőznie, mennyiben sikerült neki helyi állama elfoglalt álláspontja mellett. (Halljuk! Halljuk!)

Előre is bocsánatot kér, ha netalán röviden oly kérdéseket is érintene, amelyek a delegációk hatáskörébe nem tartoznak, de nem térhet ki azok elől. Hogyha a magyar kormány megfontolt akciójáról határ csak röviden is nyilatkoznék óhaj, lehetetlen, hogy egyes kérdéseket szakazon ki és ezért e kérdéseknek teljes egészét kell felvételnie.

Két pont volt a szabadelvű párt programjában, amelyre nézve mintán alkalom adatott rá, hogy a képviselőháznak kijelentette, hogy a kormány nem kívánta a megoldást siettetni. E két pont a jelenyekre és a katonai jogalkotásra vonatkozik. Első percziől fogva az volt álláspontja, hogyha ezen kérdésekben keletű megfontolást kívánunk elérni, az úgy érdekel, ha áll az, hogy ezeknek végső stádiumba való hozatalát ne provokáljuk oly időben, midőn az objektív megoldás előfeltételei, a melyekre minden oldalról szükség van, hiányoznak. Ezzel a két kérdéssel tehát a magyar kormány öntudatosan az úgy érdekelében bizonyos lassabb tempóban foglalkozott, a mi nem azt teszi, hogy ezeket ad graecias calendaris kívánja elhalasztani, hanem teszi azt, hogy nem sorozza az első sorban megoldandó kérdések közé.

Ezután van a programban egy csekély jelentőségű pont, a mely az új véderőtervényre tartozik és a melylyel most a dolog természeténél fogva nem is foglalkozik.

A levelezés és a feliratok kérdésén kívül a szabadelvű párt katonai programjának leggyakorlatibb pontjairól a tisztai hiány fedezésével kapcsolatban a nevelés terén végzendő reformokról óhaj nyilatkozni.

Magnán a levelezés és a felírás kérdéséinél legfőbbjéről lehet szó, hogy rövid átmeneti időn keresztül a magyar levelezés még nem lesz azonnal minden katonai hatáskörébe létező léptetendő, de feltétlenül kizártnak tartja a dolognak minden hosszabb időre való elhalasztását.

Áttérve a nevelés és a tisztvály pótállásának kérdésére, kiemeli, hogy a tisztvály pótállásának egyik közvetlen igénybe vehető módja természetesen nem a magyar csapatoknál levő tisztaképzés. Ebben a tekintetben teljes egyetértésben a közös hadügyminiszterrel konstát

találhatja azt, hogy a jövőre a szabályok annak kell lenni, hogy a magyar honos tisztak a magyar csapatoknál szolgáljanak. Azonban kivétel lehet tenni, kivált a kis létszámú csapatoknál, továbbá a jelesebb fiatalabb tisztak kiképzésének érdekében, a hol a mi érdekünk is az, hogy a legjelesebb fiatal magyar tisztak szolgáljanak a monarchia legkülönbözőbb helyein elhelyezett csapatoknál. Továbbá egyenesen magyar érdekből szükséges az, hogy a főparancsnokságoknál, a központi intézeteknél a magyar elem kellőképpen képviselve legyen. Ezekből a szempontokból több, négy, öt, legfeljebb hatszáz tiszt lesz, azonban nem mindig ugyanazok, akik nem magyar csapatoknál és parancsnokságoknál fognak működni. Két, két és fél év alatt az összes nékülözhető tisztak a nem magyar csapatoktól a magyar csapatokhoz fognak visszatérni. Miellesleg megjegyzi, mert e tekintetben kifogásokat hallott, hogy a magyar tisztak azért hogy át ne helyeztessenek Magyarországra, osztrák honpolgárságról folya mondanak. Szólok nem kívánja hogy magyar tisztak gyánant szerepeljenek olyan elemek, akiket csak a véletlen fűz össze Magyarországra, sőt nagyon helyes, hogy ezen utak kiválása folytán az a tisztvály, amelyet be akarunk tölteni magyar elemekkel tölteni, minél nagyobb lesz.

Csak néhány száz tisztnek visszahelyezéséről van szó. Ez a feladatnak csak kisebb részét oldja meg, mert több mint 3000 a hiány a magyar tisztaknál. Ezen hiány betöltésére nézve a szabadelvű párt programja alapvetényi helyek felállítását, amennyiben szükséges, új intézet-képzés, esetleg a honvédségi intézetek erősbékiépzését és igénybevételeit kívánja.

A mi a honvédségi intézeteket illeti, ezekben ma már csak kisebb számban is több növendék nyer kiképzést, mint a mennyire a honvédségnek tényleg szüksége van, hogy 20-25 tiszt az aki a fiatalabb tisztak közül a közös hadseregbe kerül egy pár év lefolyása alatt. A közös hadseregben kiképzett tisztaknak ma körülbelül 25-30 százaléka magyar. A magyar csapatok számára azonban a közös hadseregben 43 százaléka a hiánynak betöltésére tenát 150-200 zait több tisztet kell beszerezniük a hadsereghez, hogy a hiány pótolhassék. Mután pedig itt tényleg nagy házag betöltéséről van szó, igyekeznünk kell arról is gondoskodni, hogy a jövőben besorozott tisztak kellő számban legyenek.

Az alapvetényok kérdését, a melyre nézve a kormány a törvényjavaslatot a képviselőháznak már a legelővőbb idő alatt be fogja nyújtani, úgy kívánja a kormány megoldani, hogy kétszázton felül képeztessek ki tiszt évenként a közös hadseregben. Ezen létszám a dolog természetétől fog megoszlan a kadétskólák és az akadémiák közt. Az akadémiák fel lehet állítani a kellő számú alapvetényi helyet már most, de földalm, kevés reményünk lehet arra, hogy ezekre az alapvetényi helyekre kellő számú növendékek jelentkezzenek mindaddig, míg nem gondoskodunk arról, hogy az akadémiára előkészítő katonai képző intézetekben, a realiskólákban megfelelő számú magyar növendék képeztessek, mert mindig kisebb lesz azon ifjak száma, kik a polgári iskolák elvégzése után az akadémiákba felvehetők. A katonareáliskólák ma első sorban a tisztak és a katonai hivatalnokok gyermekeinek felvételére szolgál. Azt hiszi szólok, hogy teljesen méltánytalan dolog volna a hadsereg tisztikarát megfosztani ezen előnytől.

A felállítandó új realiskola nagyobb keretben lesz kiépítendő és ott kell helyet keríteni azon alapvetényok számára, a melyeket kizárólag azon cézből fogunk felhasználni, hogy oda első sorban a magyar intelligenciára jusson be. Ez a reform a dolog természeténél fogva csak akkor léphet életbe, a mikor az új realiskola meg lesz nyitva, talán legkezdővöbbs esetben az 1905-ik tanévben, de minden bizonytal meg fog nyitni az 1905-ik tanévben. (Egy hang: Hat a foreáliskola?)

A foreáliskola megnyitják az 1904-ik tanévben, de nagyobb számú magyar elem abba nagyotermesztése-n csak az alrealiskolák után való előkészítés után juthat be.

Az akadémiákban akkor fognak teljes mértékben érvényesülni a magyar igények, a midőn az oda alkalmas növendékeket az első foreáliskolánál létesített alapvetényi helyek segítségével már előkészítették és az akadémiákra rendelkezésre bocsátották.

Mi az intézkedéseket megtesszük, hogy az átmeneti idő a legelővöbbs legyen és hogy a kellő számú magyar tiszt legyenek évről évre kiképezve az intézetekben, úgy hogy e tekintetben a szabadelvű párt programjának azon pontja, miszerint biztosítandó, hogy a hadsereg minden ágazatában kellő számú magyar tiszt álljon rendelkezésre ezen átmeneti idő befejezésével, teljes mértékben fog megvalósulni. A törvény létrejövetele természetesen attól függ, hogy a képviselőház mikor enged meg.

A magyar nyelven való oktatásra nézve megjegyzi, hogy a magyar kormány első percziől kezdve különböztetett azon két kérdés közt, amely most ezen a téren találkozik és amely nem áll ellentétben egymással. Ezek megoldhatóak együtt sen, de fogamlatilag ezeket élesen el kell választani egymástól. Ez egyik a hadügyi kormányzatnak azon helyes törekvése, hogy az ezrednyelveket jobban kultiválja. Tiszán katonaszemponthól nagy hátrány, hogy a tisztak és a legénység közt érintkezés nem eléggé intenzív. Ha ezen segíteni akar a hadügyi kormány, ez csak helyesíthető, de ennek azzal a különálással, amelyet a nevelésügy terén a magyar nyelv mint állami nyelv igényelhet magának összefüggése nincsen. Így csakugyan tisztán katonai észszerűség szempontból a legénységi nyelv kultiváltnak. Bizonyos határozott határok közt ide tartozik a magyar nyelvnek kultiválása is. De itt a magyar nyelv csak katonai észszerűségi szempontból

kapja meg az ő jogainak érvényesítését. A magyar nyelv előtérbe lép azoknál a studiumoknál, melyek kizárólag magyar nyelven adhatók elő. A kadét-iskolákban az óráknak valamivel több mint a fele, foreáliskoláknál azoknak éppen fele lesz magyar, az alrealiskoláknál azonban számolni kell azzal a körülménnyel, hogy az oda ma bejövő gyermekeknek túlnyomó nagy része magyarul vagy éppen nem, vagy csak rosszul tud. Itt tehát elő kell készíteni a gyermekeket a magyar nyelv forozatos elsajátítására és ezért a magyar nyelv tanítása az első osztályban kevés, azután mindig több órán át történik és a foreáliskolákban érjük el a magyar nyelvnek teljes érvényesülését vagyis, hogy ugyanannyi magyar nyelvű tanóra van, mint német.

Szorosan véve a szabadelvű párt programja a magyar nyelv tanítását csak az ország területén elhelyezett intézeteknél követelte, mi azonban abból indultunk ki és a közös hadügyminiszter részéről is teljesen kedvező fogadtatásra talált azon kezden ényezesünk, hogy az új reform szelleméből folyik, hogy miután a tüzér és lovas kadétskola nincs az ország területén és egyelőre nem merül fel szüksége újabb felállításának, az egész reform szelleméből az következik, hogy azokra a magyar ifjakra nézve is, akik a lovas és tüzér kadét iskolákba soroztatnak be, megfelelő szerephez jusszon és a magyar nyelv mint tantervi érvényesüljön. Az akadémiákban a kiképzést nem kívántuk a nyelv kérdésével komplikálni. Teltük pedig ezt azért, mert úgy gondoljuk, hogy ezen reformok által, a melyek a magyar nyelven való tanítást érvényesítik a realiskólákban és a kadétskólákban, mindazokra nézve, a kik az akadémiákra bejutnak, már egy több éven át tartó olyan kultiválása érvényesített a magyar nyelvnek, a melynek fogva az illetőknek a magyar nyelvet meg kell tanulniuk. Ily körülmények között nem forgott fenn szüksége annak, hogy a magyar nyelvnek az akadémiákban való tanítása érvényesítessék.

Eppen így nevelésnek talán az aggályt az akadémiákra nézve. Azokkal bizonyára nem volna mit vesztetni, a kiket három évi akadémiai kurzus nemzetiségükből kivételozetni képes. Ezek azok, amikkel rövid három havmüködése óta, mint eredményekkel beszámolhat. Mindig mondhatja valaki, hogy lehetett volna még több, is és jobbat is csinálni, de ha a célét tekintjük, hogy t. i. jelentékeny számú tantervi magyarul tanítassék, úgyében, hogy ez elég legyen arra, hogy a magyar nyelvet teljesen megtanulják a fiatal emberek, akkor azon kritériumoknak, amelyek a szabadelvű párt és a kormány programja, amely ezen az alapon áll, felállított becsületeit megfeleltünk. Itélien eljárás felett a magyar törvényhozás, de a maga részéről abban a nyugodt meggyőződésben van, hogy barátaival együtt három hónap alatt meglehető eredményt ért el.

Kérdések a hadügyminiszterhez.

Rakovszky István a modus procedendire nézve kér felvilágosítást. A kérdés eléggé megvilágítottnak tartja arra, hogy a vita folytatható legyen.

Szentiványi Árpád a szabadelvű párt programjának minden pontjára nézve nyilatkozatot vár tőle a hadügyminiszteről. Ez nem történhet meg, ismétli Bolgar tegnapi kérdését, hogy tudniuk, mi a végezeje a hadügyminiszter szemantának, hogy a magyar nyelvet bizonyos órákban tanítsák? Kérdi továbbá: igaz-e, hogy a Csehszlovákia levő katonai intézeteknél ugyanannyi orosan tanítják a cseh nyelvet, mint a jelenlegi terv szerint a magyart? Harmadik kérdés: a katonai büntető perrendtartásban a magyar nyelvnek mily mérvig való érvényesítésére vonatkozik?

Pitroch hadügyminiszter az első kérdésre azt válaszolja, hogy a hadügyi kormány célja az, hogy szert tegyen megfelelő számú magyar tisztakra, a kik úgy a szolgálati nyelvből, mint a magyar állományelvben is teljesen járatosak. A mi a második kérdést illeti, a cseh nyelvre vonatkozólag, úgy mint más tartományi nyelvekre nézve, csak az őrtent, hogy a hadapródiskolában a nyelvek tanórát szaporították. Pusztán egy-két tárgyat fognak az illető nyelven tanítani, ezt is csak azért, hogy a nyelvet jobban begyakorolhassák.

A harmadik kérdésre vonatkozólag a hadügyminiszter ma még nem adhat felvilágosítást, mert a tárgyalások nincsenek befejeve.

Gróf Apponyi Albert felvilágosítást kér a vegyes nyelvű előadásokra vonatkozólag. Megjegyzi, hogy ma nem tud objektíve belemenni annak bírálatába, hogy mennyiben mel meg, ami nyilatkozott, a nemzeti igényeknek és a kormány vállal kötelezettségeinek.

A miniszterelnök előadására egyébiránt már most megjegyzi, hogy ebben két pont szözlóra inkább aggalys, mint kedvező benyomást tett. A miniszterelnök azt mondja, hogy ő a nem magyar területen létező két kadétskólában; a lovas- és a tüzérségi kadétskólában bizonyos tantervi tárgyaknak magyar nyelven való előadását keresztülvitte. Ennek a programjának tendenciájából, szelleméből, de szorosított értelemből is az tűnik ki, hogy a katonai szolgálattal mind az ágazatának kell, hogy legyenek magyar képző és tanító intézetek. Ez intézkedés tehát, amely a lovasági és tüzérségi egyetlen iskolára kiállításba helyezett, a mennyiben az aranyok kielégítő, legfeljebb csak mint átmeneti intézkedés állhatna meg, de a törekvésnek annak kellene maradnia, hogy a katonai szolgálattal ezen ágazatban és utaszatban is legyen Magyarországon területén katonaiskola.

Különbösen olyan speciális magyar fegyvernemről, mint a lovasági, sajtósági vagy lemondani arról, hogy a magyar területen legyen megfelelő katonai intézet. Nem tudja helyeselni azt a felfogást sem, hogy a kormány az akadémiák kiképzéséből teljesen kikapcsolja a magyar nyelvet. Ez ellenében áll azzal a szellemmel, amely a kien-cses bizottság programjában megnyilvánult.

Nem fogadtatja el a miniszterelnök ajánlását. Az akadémiákban való nevelés össze van kötve az internátusban való lakással, azután a kik feliskolát látogatnak Ausztriában vagy Németországban, azok önszántukból és tehetségük alapján határozák el magukat arra, s holott a katonai kiképzés legalább a normális ellátás mellett a katonai szolgálattal magasabb fokozatban való előfeltételeit képezi.

Már most utal arra, hogy az előadás ezt a ré-

szét nem tartja olyanok, mely fedezné a kien-cses bizottság programját.

A részletes vitára valószínűleg a plénumban fog kiterjeszkedni.

Pitroch hadügyminiszter: A vegyes nyelv oly tárgyaknál fordul elő, a hol a dolog természete mindkét nyelvnek, az a magyar, mint a német nyelvnek, alkalmazását megengedi, például a tornálás, a katonai gyakorlatoknál. Az ügykezelésnél és katonai irónymoknál például mind a két nyelv rendszeres művelése természetesen szükséges.

Gróf Apponyi Albert arról panaszkodik, hogy főleg a katonai alrealiskolák alsóbb évfolyamában a magyar nyelv igen mostoha elbánásban részesül, a mire nézve nem eléggé indok az, hogy azok növendékei leggyakrabban katonaiskólákba kerülnek, a kik a katonaiskólákban tanulnak, hogy 260 magyar honosra növekednek van ezen iskolákban, ezek közül 151 olyan, a ki katonaiskólákba került. Megengedi, hogy ez a fé-
Gróf Tisza István miniszterelnök: A szabadelvű pártnak a nevelésre vonatkozó programja teljesen be van váltva és annak szellemében történt intézkedés ott is, a hol az eddigi programot ezt maga után nem vonná.

Az a gondolat, a melynek Apponyi kifejezt adott, tudniük, hogy a tisztképzés összes intézményei a magyar honosokra nézve Magyarországon felállításának, megbeszélés tárgyát képezte, de ez a programomba egyáltalában fel nem vett. Felolvassa érde nézve a program b) és c) pontját, a melyek szerint új intézetek állítandók fel az ország területén, de csak annyiban, a mennyiben szükség van új intézetekre, hogy megfelelő számú magyar tiszt képeztessek.

Szólok, hogy az a reform, amely a reform szelleméből következik, hogy az ország honosai is gondoskodjanak a magyar nyelv költéséről, sőt mi is ment a program szövegéből előálló pozitív kötelezettségek.

Rakovszky István is azt hiszi, hogy a szabadelvű párt programjának minden pontjára nézve, az a szabadelvű párt programja alapján nem adható több Magyarországnak, mint egyes országok tartományoknak. A katonaiskólák részben kielégítő, különösen a katonai foreáliskolákra nézve, amely a partitának meglelt.

Hivatkoz gróf Schönbornnak az osztrák delegációban tett nyilatkozatára, amelyből ilyen fel fogás tűnik ki. Kérdzi a hadügyminisztert, hogy az osztrák tartományokban uralkodó különböző nyelvek is ugyanazon kedvezményben fognak részesülni, mint a magyar nyelv? Ismétli Apponyi tegnapi kérdését is a hadi iskoláról és arról, hogy hány százaléka vesznek részt abban a magyar tisztak?

A hadügyminiszter expozíciójának nyíltsága által jó benyomást tett szözlora. Felett a hadügyminiszter azon kérdésre, hogy honnan van az, hogy a kiegészítés után 36-ik esztendőben Magyarországon ilyen meglehető áramlat mutatkozik? Szólok úgy hiszi, hogy ennek az oka Magyarországon belülről helyeztetben keresendő. Ezeket szölk részletesen taglálja. A 67-es alapon áll Apponyi part és néppárt bizonyos okokból nem képes egyesülni a szabadelvű párttal a 67-es alap védelmére, meg ezen alap ellenző egyetéről szölkével török a közös intézmények.

Hegedüs Sándor: Idehozzuk a helpolitikai vizsgálóosztást?

Rakovszky István: Gondolom a mit itt teszünk, azt bárhol megtehetjük.

Tovább menve rámutat a szabadelvű párt nyilatkozás bizonyos hiányára, a mely nem engedélyes látni abban, hogy mi a közös hadügyminiszter és a közügyminiszternek álláspontja? Felolvassa a szabadelvű párt programjának negyedik pontját. Magyarországon világs jogja minden fel a magyar ezredben szolgáljon. Összeveszi ezeket gróf Schönborn egy másik állítását, a ki egyenesen állást foglalt az ellen, hogy nevezett állampolgárok foglaljanak helyet a hadseregben. Ezzel a hadügyminiszter nem helykeztet szembé, sőt ellenkezőleg, hasonló értelemben nyilatkozott igaz, hogy a magyar forditás ezt a passzuszt is emlegette.

Ilyen dolgok az okai annak, hogy mind erősebbé válik az országban az az áramlat, a mely a közös hadsereget tanáradja és a mely a szabadelvű pártot kívül álló pártoknak lehetetienné teszi a 67-es alapnak azt a teljes támogatását, a melyre különben hajlandók volnának.

Igy áll a dolog például a jelenyék kérdésére vonatkozólag is. Itt nagy különbség van a hadügyminiszter fel fogása, a miniszterelnök fel fogása és Magyarországon túlnyomó többségének fel fogása közt.

Hegedüs Sándor: Mi köztünk ahhoz?

Rakovszky István csak kötelezettségének tartja az osztrák delegációban megnyilatkozó fel fogásokra reflektálni, mert hiszen a törvény szerint üzenetváltás, sőt közös szavazás is lehetséges a delegáció közt.

Gróf Schönborn a jelvényről azt mondja, hogy igen háias a hadügyminiszter iránt, hogy e téren is meg akarja venni a hadsereg közösségének szempontját. Erről a hadügyminiszter nem nyilatkozott, tehát elfogadta gróf Schönborn háját, itt pedig a magyar kormány álláspontján áll.

Kérdést intéz a hadügyminiszterhez a »gemeinsam« és »einheitlich« (közös és együttes) jelvény különbségéről.

Polemizál a hadügyminiszter beszédének azon részével, hogy a hadsereget nemcsak törvények eremették meg, hanem a közös mult hagyományai is. Ezt megengedi szölk, de éppen úgy áll az is, hogy a törvények ellenére hadsereg eket fenntartani nem lehetett, legalább államotán nem.

Szólok a közös hadsereg híve és ezért foglalkozott a kérdéssel oly nyíltsággal, a mely talán némelyekre nem hatott költemesen. Kifogásolja, hogy a hadügyi kormányzat és a parlament között nincs meg a kellő kontaktus. Ennek oka talán az a túlságos nagy bizalom, amelylyel a delegáció többsége a hadügyi kormányzat szén beleszólt. A hadügyminiszter beszéde végén igen sötétnek látja a helyzetet, ami nem egyezik meg gróf Goltschovszki Agenor küllügymiszter fel fogásával, aki azt igen róvász szímben mutatta be. Ha a szolgálati és vezényleti nyelvre nézve a hadügyminiszter álláspontja, akkor nem lehet, hogy a szabadelvű párt programja fenntartsa annak lehetőségét, hogy bizonyos körülmények közt a szolgálati és vezényleti nyelv megváltozzon, mert ez a magyar közösség közvéleményében határozott álmokképek ébreszt, ami hozzá jár az egészségtelen politikai helyzet bajának fokozásához.

A további vita.

Münich Aurél ezután előterjeszti a hadi iskolákra vonatkozó javaslatot, a melyek szerint az 1902-3 tanévben jelentkezett összesen Ausztriából 259, Magyarországból 73 tiszt. Ezek közül az első osztályba felvételtel Ausztrián 87, magyar 222 jutott be. A hadi iskolákban ezenkívül tiszt hely van a magyar királyi honvédség és az osztrák Landwer részére fenntartva.

Rakovszky István: A huszonötben benne vannak a magyar honvédek is?

Münich Aurél előadja: Ez külön van.

Rudnyánszky József báró azt tartja, hogy amit a hadügyminiszter a hadsereg közössége mellett felhozott, összhangban van néhai Andrássy Gyulának erre vonatkozó fejtegetésével. Mindazonok, akik a kiegészítés alapján állnak, e fejtegetésből nem érvényes, sem azokhoz hozzátenni velük nincs. A programra nézve elfogadja a partitás követelményét. E tekintetben mulasztás terbeli nemcsak a magyar kormányt, hanem a delegációkat tagait is, mert ha e tekintetben régebben megtették volna az, ami a tényezőknél kötelesebben állott, a sorsdőlások nem következtek volna be. A haj nem abban van, amit Rakovszky István mondott, hanem abban, hogy a viszonyok odafelejtettek, részben öntudatlanul, részben öntudatosan, hogy a hadsereg egysege megfontolati szándékolták. Bizonyos jezsavák dobáltak a harcra, amelyek azonban azok, akik a hadsereg közössége alapján állnak, meg nem tevéthetők.

A vezénynyelv kérdésében szólok álláspontja egyezik a hadügyminiszter álláspontjával. Gróf Andrássy Gyulának e tekintetben kifejeztéte az volt, hogy már a közös hadsereg összetétele igényli, hogy legyen egy közvetli nyelv. Ezen nyelvű elfogadtatott a német; itt nem a magyar államnak vagy a magyar nyelvnek inferioritása nyilatkozik meg, hanem itt csak a csehszlovákia indok irányadó. Andrássy számtalanszor kijelentette, hogy éppen ennek folytán a germanizmus felvétele merőben indokolatlan. A magyar katonaiskólák nevelés gyökereiben van, hármón kisnyelvi nyilatkozataknak is arról névelék, enné fogva örömmel üdvözli a reformot. Meg van győződve, hogy a hadügyi kormány nem fog elzárkózni a közvetli nyelvtől a jövőben sem, ha meggyőződik arról, hogy azon program alapján, amelyet felállított, a csezt nem fogja kellőképpen elérni. Magyarországon megvan a magyar nyelv bírása oly mértékben, hogy a szolgálati nyelv magyar lehetne. Elhibázottnak tartja, ha az ezrednyelveket tisztán az anyanyelvre való tekintettel állapítanák meg. Itt a magyar állam különleges viszonyait tekintetbe kellene venni bizonyos szimotizás távolattal végtel épp a hadsereg kérdésében.

A költészetet elfogadja.

Ugron Gábor nagyon örvend azon, hogy a hadügyminiszter már beszédének jelentékeny részében különösen a magyar hadsereg ellen védekezett, mert ebből szölk azt következteti, hogy ez az, a midőn tartanak. A kifőn magyar hadsereg bevonása a vitába legkevésbé sem gyengítetté azt az álláspontot, a melyet Apponyi s szólok a reformkérdésben elfoglaltak. A maga részéről nem kíván a hadügyminiszteről olyast, a mi a létező törvény keretén túl megy, azonban törvények végrehajtását ellenőrzni egy a kormányról, mint a törvényhozással szemben. 1867-68 óta Európában minden minden államban rendkívül változások állottak elő ezeket al pjan átlának az eddig nem dinamikus alapon szervezett államok is, például Németország vagy csak az egy geografiai fogalmat képező Olaszország, amelyek nagy nemzeti államokká alakultak át. Német és Olaszországban a nemzeti eszter utat. A magyar nemzet elég nagyok és elég erősek képzelt megal, hogy hadseregében meglegyen neki az a joga, a melyet a törvény biztosít. Husz millió ember megkövetelheti, hogy nemzeti élete olyan állapotok legyenek lektve, amelyek saját védelme saját kezére és fegyverére van bízva. Részletekben nem akar belebecsotni, de lehetetlen, hogy ma kasszággal, vonatkozással, évtizedeken keresztül minden reformtól való elzárkozottsággal lehessen akár a hadsereg, akár az állam érdekében közeledni. Epen a magyarság legemlékezőbb érdeke az, hogy itt erős állam legyen. Ez a Habsburgoknak is érdeke. A Habsburgok Magyarországnak nem létezhetnek, sőt Magyarországot ellenére sem létezhetnek. A hadügyminiszter az osztrák delegációban azt mondotta, hogy a magyar tisztak átélézése a magyar ezredkehez teljes mértékben soha sem lesz keresztülvihető. A »soha« szót kétszer mondotta. Először Napóleont császár használta, mikor Póma kitűréséről volt szó, de itt a »soha« csak az első győzelemért tartott. A második eset az volt, mikor a Gerolsteini hercegnőtől hallotta, hogy »soha.« Ez pedig meg rövidébbé idég tartott.

Gróf Keglevich Istvának benyomása az, hogy a bizottsági tagok közül legtöbbben örömeztették a kiállításba helyezett reformokat. Csak pár szóval óhaj reflektálni azokra, a kiket a hadügyminiszter mondott, ki esodákozott azon, hogy Magyarországon 37 év óta egyszerre csak ortárszerüléget lépett fel a közös hadsereg ellen az ellenszenv, holott tapasztalása szerint a népnek az intézmény ellen nem áll féltés ellenszenv. Az az órés, mely a közös hadsereg csapatainak fogadtatásán nyírván az országban, a vendégszergetel megnyilvánulása és így nem azonos azzal az érzéssel, amelyet a magyar intelligencia ezen intézményekkel szemben tapasztal. Ez nem volt mindig így, hanem fokozatosan fejlődött a rokonszenv bizonyos mértékű esakénese nem az egyéni, hanem az institució ellen. Ez szolgálata alapját az utolsó évtizedben e tekintetben esléthető rohamos fejlődésnek megkövetel az institucióknak alapjában való megfogadására irányul. Elsősorban meg kell mondani, a mi különben gróf Apponyi Albert tegnap is mondott, hogy ezen állapott előidézésében büntetések vagyunk mindnyájan. Elsősorban büntetések voltak kormányaink, akik a 67-iki kiegészítés megállapítása után nem tudták keresztülvinni mindazt, ami az 1867-iki intézmények szellemével nem ellenkezik és távolartatlan mindazt, a mi ezen szellemet veszélyezteti. Ennek beállása semmi arányban nem áll, sőt a helyzet javulására és tisztázására vezetelt. Meg van és valószínűleg meg lesz a jövőben is az ellenáramlat, amely nem tartja kivanatónak a magyar állam nemzeti kívánalmaitak teljesítését. A közös hadsereg felszava valósalog centralizáltskiban irányban törekedik. Nagy bajnak tartja a szándék nyilvános formulázását, mert ez tegnapról részt igen hazagosan történik, néha pedig, bocsánat a szóból hangyul. Ennek a következménye az, hogy ugyanazt a frázist másképp lehet megmagyarázni Bécsben, másképp lehet magyarázni Budapestben. Ilyen frázis a kifőn magyar hadsereg, amely belemagyarázható a törvénybe, mert benne van a szó, a melynek felállítását azonban az 1867-iki alap megalkotói nem tervezték. A mosoni reformok formulái is ilyen gyengeségekben szenvednek. Rakovszky István igen szellemesen foglaltja a különböző álláspontok közt ellentétet. De azt hiszi, hogy ezek csak Rakovszky István jóakarátában léteznek. (Derültség) tényleg azonban nem állnak tené. Nézte az, hogy ebben a kérdésben a közös hadügyminiszter nem igen fog nyilatkozni kívánni. A jelenyék nézve a kien-cses bizottság nem mond mást, mint azt, hogy a magyar államot érvényesülni. Ez azonban frázis, a mely nem jelent semmit, hiszen államügymunk most érvényesül. Ebből sokat lehet belomgyarázni. A kérdésnek köznevelésére lesend megoldása ezélejből szölk szívesen enged idét.

Bélgár Ferencz a katonai nevelésre nézve minden tekintetben egyetért a hadügyminiszterrel, kinek nem akar bökni, de a mint Ugron Gábor is kifejezte magát, oly meggyőzően érvelni a közös hadsereg mellett szóló még eddig nem hallott. Legalább rá a beszéd minden tekintetben meggyőző hatott. Bizonyos számításokat tett a hadügyi költségvetés alapján és e tekintetben a katonai nevelés keresztülvitelére nézve majd a választásnál fog kérdéseket intézni a hadügyminiszterhez.

A vitát megszakítják.

Már ezután kérdést intéz az albizottsághoz, hogy nem lehetne-e az általános vitát befejezni és holnap a tanácskozást a választások folytatni, amelyeknek keretében mindaz belefér, ami az általános vitában elmondható.

Okolicsányi László kéri, hogy holnap még az általános vita keretében szólhasson, tekintettel a hadügyminiszter beszédének szó szerint leendő közlésére.

Ugron Gábor a vita folytatása mellett nyilatkozik.

Gróf Tisza István miniszterelnök kéri, hogy holnapotól kezdve naponta négy óránál többet szánjon az albizottság a hadügyi költségvetés tárgyalására.

Enök szintén kívánatosnak tartja, hogy holnap a tárgyalás legalább délutáni három óráig tartson.

Pitreich lovag, hadügyminiszter Rakovszky Istvánnak helyreigazítást meggyújt, hogy az osztrák delegációban elvileg nem bocsátottak közjogi kérdések fejtetésébe. A »soha« szó, a melyet Rakovszky István említett, arra vonatkozott, hogy nem engedheti meg a tiszteknek a születési helyeken való állandósulást. A mi végül a jelenlét illeti, csakis ismét-ülhet, hogy a közös hadsereg együttes jelenlétének állapontján van.

Rakovszky István közölte a veszi tudomásul a hadügyminiszter nyilatkozatát, a melyből örvendtesen konstatálja, hogy az a közjogi helyzetnek megfelel és nem áll a Derschatta-fele határozati javaslat alapján.

Erre a tanácskozás véget ért, holnap tíz óráig folytatják.

Kinos hatás.

— Nyilatkozat a helyzetről. —

Egyik munkatársunk fülkereste a függetlenségi és negyvennyolcas Kossuth-párt egyik előkelő tagját s megkérdezte, mikép vélekedik a politikai helyzetről ma. A nagyérdőm beszégetése este het óra felé folyt le. A politikus és munkatársunk között tehát abban az időben, amikor sem Pitreich lovag, sem Tisza István mai beszédét részletesen még nem ismerték Budapesten.

A mi pártunknak a fővárosban időző tagjai között — mondotta a politikus — valósággal konsternációt keltenek az osztrák fővárosból jött hírek. Amit a közös hadügyminiszter mondott, az **merve negációja mindannak**, ami az egy eszterdeje folyó vitákban anyagát képezi. Merőben ellenkezik még a hatvanhetes törvényekkel szemlével is. Mindig kérek voltunk és vagyunk is arra, hogy a küzdelmet folytassuk. Vezérünk **Kossuth** Ferencz böles intencziója szerint hajlandók voltunk az áldozatot meghozni, hogy az obstrukciót egyelőre megszüntessük smódot nyujtsunk a normális parlamenti rend visszaállítására. De most mindannyiunkon erőlt veit a megdöbbenés. Kérdült, hogy mindaz, a mit a magyar kormány mint katonai reformot megígért, biztosra ígert, mind **semmi**, mind **humbog**, mert a hadvezetőség centralizáltikus állapontján meg ezek a reformok is hajótörést szenvedtek. A hangulat fölöttéte izgott, de nem obstrukcióra hajló. A kedélyek forronganak. Legtöbben azt kívánjuk, hogy a párt sürgősen összehívassék s értekezleten állapítsuk meg, hogy mit csináljunk. Vannak közöttünk, akik ismét akcióból akarnak lépni s annak kimondását kérnek az értekezleten, hogy a párt hagyja el ma semleges állapontját s ne nezzé tetlenül, mint kobozzák el jogainkat az osztrákok.

A függetlenségi párt eddig bizott **Tisza** István kijelentésében. Elvégre mi oka sem volt arra, hogy a miniszterelnök szavainak hitelt ne adjon. Hogy történetét mégis, hogy Tisza olyan ígéreket tett, olyan reformokat helyeztet kiállításba, amiket az osztrákok nem adnak meg?

A miniszterelnöknek kétségtelenül meg volt a föltalalmazása, de különben is **hihette**, hogy a reformokat keresztülvizsi. **De Pitreich meghazudolta Tiszát**. Meghazudolta az egész vonalon. Meg az is kislít, hogy a két kormány a katonai büntető-pörrendtartás dolgában **eddig semmiféle megállapodásra nem lépett** s most még csak kitalásba sem helyezték, hogy a magyar nyelvnek a bünvádi reformban érvényt szerezzenek. Nem képzelték mást, mint azt, hogy **Tisza** Istvánt felőlől tejtették.

— Mert buktatták vajjon el?

— Mert? Mert abban bizakodnak, hogy talának helyette olyan magyar politikus, aki meg nálánál is kevesebbet beeri. Pedig akármik jönné utána, ha reform nélkül jön, az egész ellenzék **szemben találja** magával, sőt biztosra vehetik, hogy még a mai **kormány**párt erősebb nemzeti ereszű tagjai is eliene fordulnak. **Belátatlan bonyodalmaknak** néznek elébe. Lehetetlen kiszámítani, megmondani, hogy a **küzdelem** hova fog vezetni, **mivé fog fejlődni**. Am az ellenzék erői nem téhet, ezért felelősségre nem vonható. **Obstrukciób**a, ezt hangsúlyozom, nem megyünk, de az ellenzék csak a kötelességet teljesíti, amikor a **nemzetnek alkotmányában gyökerező szent jogait** megvédi. S megfogjuk védeni, **végöss lehetünk**...

Budapest, február 9.

A magyar kormány Bécsben, Tisza, Nyiri Lukács, Hieronymi, Berzevics, Tallian miniszterek Bécsben vannak. Már tegnap érkeztek az osztrák fővárosba. Berzevics kijelentéssel, a ki csak ma délelőtt ért Bécsbe. A nagy miniszterjárás okát mélységesen ső-

tét fátyollal borítják be, a miből önként folyik, hogy minden veréb is tudja, hogy a kereskedelmi és földművelési miniszterek utazása a kereskedelmi szerződések szinten alaposan megfelleklett ügyével áll összefüggésben.

Felhívatatosan a következő magyarázatot adják a magyar kormány bécsi tartózkodásának:

Hieronymi Karoly kereskedelmi és Tallian Béla földművelési miniszterek ma utikárai kíséretében ideértek. A két miniszter felhasználja az alkalmat arra, hogy megtegyék újév, tisztelgéseiket az uralkodóház tagjainál. A minisztereket a királyi holnap magánkhalgatáson fogadják.

A M. T. I. ezt jelenti: Mint Bécsből telefontozták, tegnap este odaérkezett Hieronymi Karoly kereskedelmiügyi miniszter és Tallian Béla földművelésiügyi miniszter. A két miniszter az újévi tisztelgéseket fogja végezni az uralkodóház tagjainál és p. d. g. Rajner, Ferencz Szalvator és Lipót Szalvator tisztelegéseknél, valamint Maria Terézia és Maria Jozefa főhercegnőknél. Ő félsége ma tíz órakor Tallian Béla földművelésiügyi minisztert magánkhalgatáson fogadja. A kereskedelmiügyi és földművelésiügyi miniszterek valószínűleg találkoznak a délutáni órákban osztrák kollegáikkal. A két miniszter előrelátóhatag két napig marad itt. Csütörtökön este hagyják el az osztrák fővárost.

Elhalasztják a szöveget. Nemesak nálunk, ahol elégre a hadügyi kormányt már megszókolhatta, hogy nem sorolná ki kényeskedve szemléltem odát Ausztriában is elkeszültek arra, hogy az idén márciusban nem soroztatnak. Az osztrák kormány ezt a Wiener Abendpost-ban hivatalosan is közölte ma. A jelentés így szól:

Tekintettel arra, hogy a delegáció ülészése következtében a Reichsrath nem gyűlhet össze oly időben, hogy lehetséges volna az ünnecozást, úgy mint máskor, márciusban megtartani, a kormány az ideit ünnecozás hatámapjait egy hónappal elhalasztotta.

Uj főispán. A főispáni kinevezés folyik, mindha mi sem történt volna Bécsben. A hivatalos lap mai száma a következő kinevezést közli:

A hadügyminiszterium vezetésével megbízott magyar miniszterelnök előterjesztésére **Székelgy György** országgyűlési képviselőt Bacsó varmegye főispánjává kinevezték.

Kent Bécsben, 1904. évi január 24-én.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Tisza István s. k.

Valasztások. Öt kerület mandátuma üresedett meg s folyik is a versengés az öt kerületet tüzel-vással. A **badaki** kerületben gróf **Széchenyi** Vikor szabadelvű párti jelölttel szemben **Szelessy** Ödön Ugron-párti és **Perzelt** Béla nepparti jelölt léptek föl. — **Csikszeredán** megye négy-ötszáz választó **Egyedi** Artur jelöltje, amde ennél sokkal tekintélyesebb **Gyömpál** Domokos odaváló ügyvéd híveinek a tabora. Egyedi kormánypárti programmal próbálkozik meg, Gyömpál természetesen ellenzék. — **Kölesd**-n a szabadelvű párti oráni erőfeszítéssel dolgozik, hogy a mandátumot a függetlenség párttól elhódítsa. Am a függetlenség is resen vannak s jelöltük újabb **Benyovszky** Sandort tengerbeza nagybirtokost lenhatalanul lelkes hangulat fogadja mindenfelé. Születen emlíkk az új kortesnőjét, amelyek ez az egyik strolcjai.

A **Bennrieder** is elhiszt, **Pong** jai be sokat szavalt, **Hogy a ossa a Sötöl Komán** — **Márk**neknek kampes ma riant! **Elen Benyovszky!**

— **Hyefalvan** a főispánnak kinevezett **Székelgy** György örökét a szabadelvű párt barát **Szentkereszthy** Belanak akarna megszerzeni. A kerület független érzelmű polgárai a jelöltséget dr. Nagy Györgynek ajánlották föl, a ki a siker minden kiáltásával veszi föl a küzdelmet. — **A nagyok** kerület is úgy lett garatlan, hogy **Kristóf** József-et kineveztek Szatmár főispánnak. A mandátumra **Naray** Lajos csanádi alispán pályázik.

Válasz.

Gyonyos megjegyzést füz lapunk legutóbbi számának vezércikkéhez az obstrukció vezérapja. Azon csufondároskodik, hogy mi lehetetlenségnek tartjuk a küzdelmet Pitreich ellen, mert a kormánypárt támogatói őket. Mindenekelőtt megjegyezzük, s úgy látjuk, nem tudjuk elégszer megjegyezni, hogy mi a Kossuth-párt organuma **nem vagyunk**, hívei vagyunk a függetlenségi- és 48-as pártiak, a mely Kossuth Ferencz vezetése alatt áll, de organumuk mi a saját meggyőződésünknek vagyunk organuma.

Érdebben pedig azt kérdezzük a gyonyosan mosolygó Magyarországot: hogy képzeli ő megöröhetőknek a kormánypárt általalást. Obstrukcióval? Rá tud-e mutatni közel három hónapos póbobstrukciójának egytelenyeg pozitív eredményére? Hiszi-e, hogy a további obstrukció más eredménynyel járhat, mint az alkotmány teljes leforradalásával? Vagy — kérdezzük — hajlandó-e vállalni a felelősséget a forradalomért? Ha erre hajlandó, álljon elő vele. És álljanak elő mindazok, akik a forradalomig készek elmenni. Ha pedig nem hajlandók rá, sem tisztelt lapársunk, sem azok, akik benne nyilatkoznak, akkor ne igazságnak az alkotmány és a többség uralma ellen és ne mosolyogjanak azok fölött, akik forradalmat nem akarnak.

Egy másik, az **Egyetértés**-re vonatkozó lapnyilatkozattal is kell foglalkoznunk. Az agráriusok lapja, a „Hazánk” ma esti lapjában megtisztelt azzal, hogy a Kossuth párt főorgánumának nevez el bennünket s emek bizonyosságul fölemlíti, hogy a pártvezérnek, Kossuth Ferencznek a neve rajta olvasható a lap homlokán.

Hát az mulatságosabb, hogy abból a közleményből, amelyben beszámol a független-

ségi párt hangulatáról, arra következtet, hogy most már a függetlenségi partlakitát változtat és esatlakozik az ob-trukcióhoz. Különösen abból következte ezt — a közleményben benne foglaltatik — mert Tisza ellen foglalt állást a függetlenségi párt. Tisztelt lapársunk azt várta, hogy a függetlenségi párt azok után, amik Bécsben történtek, Tisza mellé fog szegődni? Hogy elvet, programot sutha fog dobni és a kormány sekeréti fogja tolni? Ezt nyilván nem hitte, de hogy miért hiszi, hogy most már a függetlenségi partnak sincs más fegyvere, mint az obstrukció, azt nem is sejtjük.

Tudunkkal nemcsak az ob-trukció fegyvere az ellenzéknek, hanem épp ellenkezőleg, az obstrukció csak kivételes fegyver lehet s ennek a kivételes fegyvernek most való használása semmiféle eredménnyel nem járhat.

A függetlenségi és 48-as párt minden tagja épp olyan jól tudja ezt, mint ahogy tudjuk mi. Ha pedig nekünk a Tisza-beszéd és a Pitreich-beszéd nem tetszik — amint-hogy vetlenül tisztelt lapársunknak sem tetszik — abból nem következik, hogy most már a függetlenségi párt fejfel neki fog menni a falnak. Eppen nem!

A csár hadat üzent!

— Az első támadás. —

Nem várt és nem sejtett szenzációja lett a keleti háborúnak. Amilyen meglepő, olyan természetes az a későn este érkezett hír, hogy **Oroszország üzent meg a háborút eltelteinek**, bár mindenki azt hitte, hogy a kettő közül ez a köteleesség csak Japánt illetheti. Kissé visszának is tűnt fel a helyzet emiatt az ugynevezett formahiba miatt; de most már kétségtelenné látszik, hogy **Japánnak czélja volt a hadizenetet Oroszországra bízni**, míg maga tullelte magát a sablonon, ami a formákban, az állatok egymással szemben megállapított etikettjében nyilatkozik meg.

Az éjeli, miatt még az egész világ a diplomáciai szakadás okozta első meglepetés hatása alatt állt, megtörténtek az első robbanások. Lövöldözések a port-arturi kikötő előtt. Japán tette meg az első lövést, a kis torpedónaszádok segítségével. Ez az egész új fajta vízszórnyereg az este működött először a keleti vizeken és mint Alexejew tengernagy a galázatosabban jelenti a minden oroszok csárjánának három czirkáló hajót meg is sértett a robbantó támadás.

Robbanló támadást az ágyuk újfajta lövegeivel intézhettek csak a japánok, tudniillik, az úgy történik, hogy a löveg csak akkor robban fel, ha földet, vagy vizet érint, tehát közvetlen a leesés pillanatában.

A japán hadihajók — amint már napokkal ezelőtt jeleztük — első műveletként a port-arturi orosz hajóraj elzárását és a kikötő blokádját tartották szükségesnek, hogy a szárazföldi csapatok szállítását ne veszélyeztet-

hessék az oroszok. Ezt a czéljukat el is érték, már amennyiben maga a természet is segítségükre volt, lévén a port-arturi kikötő körül két lábnyi vastag jégtereg, ami fölöttéte nagyban akadályozza az orosz flottát mozdulataiban. A csapatok szállítása tehát veszély nélkül, akadálytalanul folyik és a Vladivostoki orosz hajórajtól sem kell tartaniok, amennyiben ott is a jég áll útjában az oroszoknak a gyors hadmozdulatok eszközésében. A nemezisnéke vaami érzékeny megnyilatkozás az, hogy az északi népnek, e nagy orosz nemzetnek éppen a jég szegődött legveszedelmesebb ellenségévé.

Ezalatt azonban Oroszország is lazass sielséggel mozgósítja csapatait és az egész szárazföldi seregét a **Jatu** folyó mentén igyeckszik összpontosítani. Az első szárazföldi utközlet tehát előreláthatólag a **Jatu** folyó és **Szöul** között fog lefolyni és akkor lesz először része a világnak egy spektakulumban, amely a moder háboru jégében folyik le.

Mai távirataink egyébként a következőkben adnak számot az izgalmas helyzetről:

A japánok támadnak.

Pétórvár, febr. 9.

A hivatalos lap Alexejew helytartónak a czárhoz intézett következő táviratát teszi közzé:

Legalázatosabban jelentem felségednek, hogy 8-ika és 9-ike között éjfel körül **Japán torpedónaszádok hirtelen robbantó támadást intéztek a Port-Artur külső kikötő erődje előtt álló hajóhadra**, miközben a **Retvezan és Czarevics** pancézőshajók, valamint a **Pallada** nevű czirkálóhajó megsejült. Megállapítjuk a sérülések minőségét. Felséged számára való részletek következnek.

Berlin, febr. 9.

A háboru valósággal megkezdődött. Egy itteni újság pétórvári tudósítójának az orosz távirat-ügnökség a következő táviratot bocsátotta rendelkezésére: **Japán torpedóhajók megkezdtek a támadást a Port-Artur előtt levő orosz hajóraj ellen. A Retvezan és Czarevics pancézőshajók és a Pallada czirkálóhajó erős sérülést szenvedtek.** A japán flotta tizenegy óra huszonhárom perc körül jelent meg Port-Artur előtt, a melyet azonnal **ostromállapotba helyeztek**. A három orosz hajó sérüléseinek módjáról és terjedelméről egyelőre mélyen halgatnak Pétervárott.

London, febr. 9.

Japán táviratok azt jelentik, hogy a japánok elfoglaltak két orosz hadihajót. Az itteni japán követséghez még eddig nem érkezett ennek a hírek a megerősítése.

Oroszország lábzan.

Pétórvár, febr. 9.

Az udvari körök nem várták a diplomáciai összeköttetés megszakítását; a czár és

az özeveg ezámé mindig a háboru ellen volt. A czár tegnap este a Mihály-szinházban volt és igen vidámnak látszott. Az oroszok meg vannak rola győződve, hogy Japán igen drágán fogja megfizetni ezt a veszedelmes játékot. A dolog azonban úgy van, hogy szárazföldi háboru esetén az orosz csapatok veresége kizártnak tekinthető, a japán haditengerészet azonban sokkal jobb az orosznál, mert az **Oroszországban épült hadihajók közül igen sok nagyon gyenge kvalitásu**. Oroszország Kelet-Ázsiában a háborura teljesen el van készülve; a csapatok municzióval és élelemmel teljesen el vannak látva és készek az akcióra.

Berlin, febr. 9.

Az orosz hadikészüldősélekről a **National Zeitung**-nak azt jelentik Pétervárról, hogy a legközelebbi napokban **Port-Arturból és Dalmból** több ezred a Jatu-folyóhoz indult s ezeket új csapatokkal pótolják. Egy ezred urali közák már Port-Artura érkezett. **Cerpiezki** tábornok, az első turkesztán hadtest új parancsnoka már állomáshelyére utazott. A turkesztáni hadsereg két hadosztályát mozgósították, hogy hátrvédül szolgáljon a küzdő csapatoknak.

Krakó, febr. 9.

Az itt levő orosz alattvalók azt a távirati fölszólítást kapták, hogy haladéktalanul vonjanak be csapatostülkőző.

Varsó, febr. 9.

A hónapok óta folyó fegyverkezést **rendkívül gyorsasággal fejezik be**. Az Oroszországban állomásozó ezredek mindegyik századából tizenkét embert küldenek Ázsiába, úgy hogy az **szurdok** létszáma egy ötödél megapadt.

Cannes, febr. 9.

Sándor orosz nagyherceg, ki rövid tartózkodásra Párisba akart utazni, holnap visszatér Pétervárra. **Mihajloviics** Miklós nagyherceg azonnal visszatér Oroszországra.

Peking, febr. 9.

A tegnap este ideérkezett csapatosztály a helyi orosz követséget védő légénységi állomány megerősítése.

A csár hadat üzent.

Bécs, febr. 9.

A Neue Freie Presse külön kiadása jelent Berlinből:

Az orosz czár ma délután 3 órakor Japánnak hadat üzent.

Pétórvár, febr. 9.

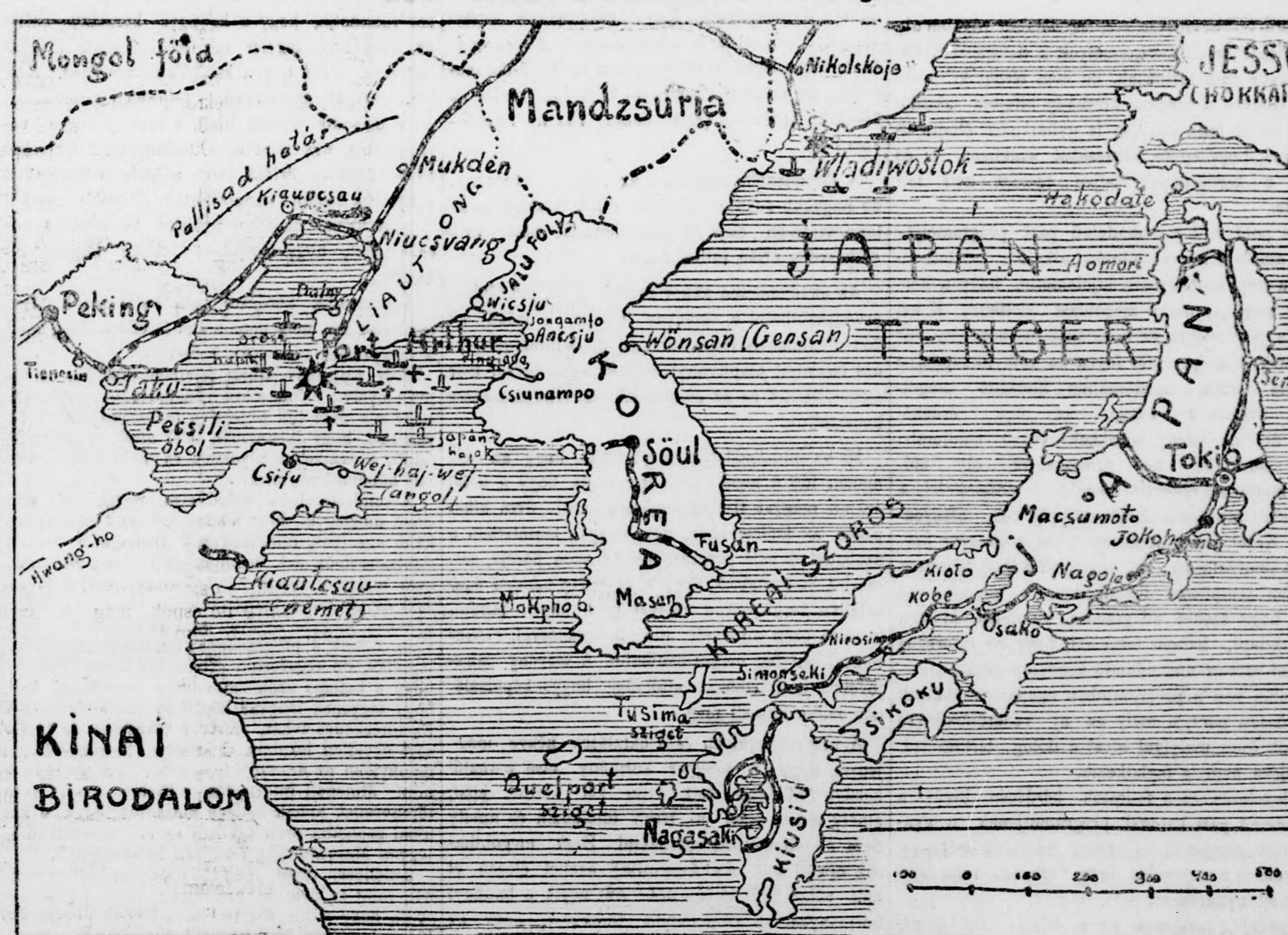
Az orosz távirati ügnökség jelenti Vladivostokból mai kelettel: **A tengerparton és a Kvantung területen Vladivostokban és Port-Arturban, valamint a keletkezni vasut vonala mentén kisorsított területen kihirdették a hadiállapotot.**

A japán haderő készen áll.

London, febr. 9.

A szigorú táviratezenzura miatt csak nagyon kevés hírek érkeztek **Tokióból** s így semmit sem tudnak a japán hajóhad és a szállító-flotta diszpozíciójáról és mozdulatairól. Csak a **Daily Mail**-nak jelentik Csibuból, hogy a **japán hadsereg és a flotta mozgósítása be van fejezve**. Hatvan japár szállítóhajó utban van, hogy a koreai part

Az összeütközés helye.

A napkeleti háboru színhelyét adjuk e térképben, amely a legutóbbi szenzációs eseményeket tünteti fel a lehető legbreviter rajban. A múlt éjfel Port Artur elött lefolyt »robbantó támadás« helyrajzi adatak alapján juttatja érvényre a térképen feltüntetett hajóraj állás.

A japánok éppen az itt feltüntetett támadása adta meg azonnal az impulzust arra, hogy Oroszország megjelene a háborút Japánnak. A hadüzenetet bár a másik oldalról várták diplomáciai-

körökben, mégis érthető a czár elhatározása, aki legalább pótolta azt a formai hiányt, amit Japán elmulasztott megtenni. A három megsértett czirkálóhajó sérüléséről bővebb értesítést még nincsen, mert úgy látjuk Oroszország az első csapat szeretésnél minél kisebb jelentőségűnek tüntet fel, bár világosan látszik, hogy mélyen belevágott az érzékenységükbe a japánok gyors támadása. Elannyira, hogy ennek a kis manővrözésnek tulajdonítható a nap legnagyobb szenzációja,

hogy Oroszország üzent meg a hadat Japánnak. Hogy a japánok fő hajóraj merre czirkál jelenleg, azt a szigorú táviró ezenzura miatt nem lehet tudni, de igen valószínű, hogy a csapat-szállító hajókat kísér, amelyek éppen most vannak utban a Kiusiu szigetről Csemulpo felé. Ez az ut mintegy 700 kilométert tesz ki, tehát legalább három napi utat jelent. Holnap érnek oda a csapat-szállító hajók és az azután bekövetkező mozdulatokról már valószínűleg lesznek újabb híreink.

Szerda, február 10.

menten, ban, tovább patolat s föltadta a japán had banyában orosz had tek ki s a tenger.

Havas, hogy a j földi hads tudomás, mar meg mozgósít megkezd megse ges, való

A japán ott volt nagykövet

(Az or Szöulból. Az ottan zése hírei egy japán zéséről.

Port-Artur menekülő

A Daily kettőkel k írja:

Japán szimpa zika ké szög tr véget v A Szard hogy vajj zág sejt seben is gét, ezt A Szard van. Ez a szög, hog habar az szög általá 'Grekvési A Time máczán v részről te részlemez leg min t pok konsta osak Angli rik szimp Franciaor Japán part

A Köln desről, a m A m talános kor szo séget a zavarok előnyr terüllet törtent máis p és alap

Loomis nek ma Ervesül radnak.

A Dal Az ameri azt a tan godtan e

Az E nisztertan ügyminis reket. O francia a állampolg vil közöl nap folyt hogy a k hogy az k interpellá tul adta m marai toz jött hozzá helyzet u korányt szükséges mentnek. kormányt körü fejt tett, hogy ügyeknek

A nagy ügnökség mára szót társaság te továbbit.

Moody vetkező t tengerész elhagyta menjen.

A Hav A japán e előtt meg

menten, különösen Csemulpóban és Fuzánban, továbbá Mazampó és Fuzán között csapatokat szállítson partra. A csapatok legelső feladata lesz, hogy Szóult okkupálják. A japán hadihajók zöme elvitorlázott Port-Artur irányában s utközben elfogott több kisebb orosz hajót, a melyet kényszerűen végtel küldtek ki s a melynek az volt a feladata, hogy a tenger alatt a kábelt elvágja.

Hayashi vikomt, japán követ kijelentette, hogy a japán haditengerészet, vagy százharminc hadserög elindulásáról neki még nincs tudomása, de valószínű, hogy az elindulás már megtörtént. Az egész japán hadserög mozgósítása már néhány nappal ezelőtt megkezdődött. Hayashi kijelentette azt is, hogy semmiféle hadüzenet nem szükséges, valószínű, hogy nem is lesz hadüzenet. A japán követségen igen sokan járnak; ma ott volt báró Eckhardstein is a német nagykövetség részéről.

Port-Artur, febr. 9.

(Az orosz távirati ügynökség jelentése.) Szóulból japán utasok érkezését jelentik. Az ottan lakók a japán csapatok megérkezése hírére nyugtalanok. Jelentések érkeztek egy japán csapatnak Mazampóba való érkezéséről.

Pétórvár, febr. 9.

Port-Arturból jelentik: A japánok még folyton menekülnek. Különben minden esendes!

A hatalmak magatartása.

London, febr. 9.

A Daily Telegraph nyilvánvalóan szalmazott föltűnő kedvvel közli vezércikkében a következőket írja:

Japán háborújában Anglia leplezetlen szimpátiájára számíthat, sőt számíthat Anglia kézzelfogható segítségére, ha Oroszország megkísérelné, hogy függetlenségének végtel vessen.

A Standard azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy vajon Oroszország számíthat-e Franciaország segítségére s kijelenti, hogy még abban az esetben is, ha Franciaország megígérte segítségét, ezt Anglia közbetjárása azonnal kiegyenlíti, amire Anglia szerződése értelmében kötelezve van. Ez magában arra fogja indítani Franciaországot, hogy a háború zajától távol maradjon, habár az is kétségtelen, hogy vajon Franciaország általában hajlandó-e Oroszország expanziós törekvéseit támogatni.

A Times és valamennyi reggeli lap a diplomáciai viszony megszűntetésének okait a japán részről terjesztett megvilágítást fogadják el s figyelmeztetnek arra, hogy az egész világon aránylag minő nyugodtan fogadják a hírt. Az angol lapok konstataják, hogy a Japan háborúját nemcsak Angliában és az Egyesült-Államokban kísérik szimpátiával, hanem Németországban, sőt Franciaországban is az előzetes ment emberek Japan partján vannak.

Köln, febr. 9.

A Köln Ztg. cikkeit közül a kelet-ázsiai kérdésről, a melyet a következőleg írt be:

A német politika azt hiszi, hogy az általános béke és művelődés érdekében akkor szolgát legjobban, ha nem hogy kétséget az iránt, hogy Németország a jelen zavarokban nem törekszik semmiféle előnyre s mindenképp nem törekszik területi gyarapodásra. A különböző részről történt kísérletek, hogy Németországnak más politikát impuláljanak, tarthatatlanok és alaptalanok.

Newyork, febr. 9.

Loomis államtitkár az orosz nagykövetnek ma ismételtén kijelentette, hogy az Egyesült Államok teljesen semlegesek maradnak.

London, febr. 9.

A Daily Mail-nak jelentik Newyorkból: Az amerikai kormány a pekíngi kormányt az a tanácsot adta, hogy maradjon nyugodtan a fővárosban.

Páris, febr. 9.

Az Elsee-palotában ma tartott minisztertanácsban közölte Delacasse külügyminiszter a Kelet-Ázsiából kapott híreket. Oroszország kívánságára a tokiói francia kövület biztát meg a japáni orosz állampolgárok védelmével. Delacasse ezenkívül közölte Denys Cochen képviselőleg tegnap folytatott beszélgetését és megjegyezte, hogy a képviselő feladta azt a szándékát, hogy az orosz-japán konfliktus kérdésében interpellálni fog. Combes miniszterelnök tudt adta a minisztertanácsnak, hogy a kamurai többség egyik képviselőjét, ki azért jött hozzá, hogy megkérdezze a kelet-ázsiai helyzet ügyében, arról biztosította, hogy a kormány adandó alkalommal a tájékozódásra szükséges adatokkal fog szolgálni a parlamentnek. Ez a biztosítás megszüntette a kormányt a jövőre vonatkozó szándékai körüli félreérthetőségét és arra vezett, hogy jelenleg el lehet tekinteni a keleti ügyeknek nyilvános megvitatásáról.

Kopenhaga, febr. 9.

A nagy északi tévör társulat között a Ritzau-ügynökséggel, hogy Vladivostokban a Japan számára szólt táviratokat az ügynökség számára a társaság tenger a titi vezetéken egyelőre nem továbbít.

Newyork, febr. 9.

Moody tengerészeti ügy államtitkár a következő táviratot kapta a tokiói amerikai tengerészeti attasétól: Egy hajóhadosztály elhagyta a japáni vizeket, hogy Csemulpóba menjen.

Páris, febr. 9.

A Havas ügynökség jelenti Pétervárról: A japán flotta, mely múlt éjjel Port Arthur előtt megtámadta a hajórajt, mint állítják 17

hajóból állt. A Retvisan és Cezarevich páncéloshajók hír szerint komoly sérüléseket szenvedtek s a Pallada cirkáló elsüllyedt.

A pápa.

Páris, febr. 9.

A Petit Journal értesülése szerint a pápai nunczius tegnap meglátogatta az itteni japán követet s följajánlotta neki a pápa közbenjárását.

A japán követségen és a nuncziaturán szigorúan titokként a látogatás eredményét. A Dél-Franciaországból levő orosz nagyhajókat távirattal visszahívták Oroszországba.

Legújabb hírek.

Berlin, febr. 9.

A Newyork Associated Press jelenti Pétervárról:

Az admirális jelentése szerint a japánok Port-Artur ellen intézett támadása alkalmával tizenegy japán hadihajó és egy orosz hajó süllyedt el. Hét orosz meghalt, számosan megsebesültek.

Port Artur lángokban áll.

Pétórvár, febr. 9.

A belügyminiszter a cárhoz juttatta a jászolvi kormányzógyűlésből távirattal hozzá intézett határozatot, melyben a miniszter arra kéri, hogy fejezze ki a cárnak a Japánnal való diplomáciai viszony megszakítása alkalmából felkesedése érzelmeit. A cári a miniszter jelentésére azt jegyezte meg, hogy szívből és ösztönösen örvend azoknak az érzelmeinek, a melyek meggyőződése szerint most minden igazi orosz elűntek.

A vasúti miniszter elrendelte, hogy az étköz köcsval közlekedő két gyorsvonat forgalmát Irkuezk és Mandzsuorszáig között tovább való intézkedésig beszüntessék és pedig a mandzsuországi vonatok feladására néve február 17-től az Irkuezkira néve pedig febr. 21-étől.

Negy városi képviselőből álló küldöttséget biztát meg, hogy Miklós cárnak a Japánnal való diplomáciai összeköttetés megszüntetése alkalmával hódoló feliratot nyújtsanak át.

A cárt az este az operai előadás alkalmával a közönség lelkesült ovációban részesítette. A zenekarnak háromszor meg kellett ismételnie a néphimnusz, mire hurra kiáltások regették meg a házat.

London, febr. 9.

A Reuter ügynökség jelenti Pétervárról: Holnap császári manifesztumot tesznek közzé, mely a háború proklamálja.

A Reuter ügynökség csifui távirata szerint a harc ma három mértődhány lőtávolságból tovább tartott. További kár egyik részen sem esett.

Vád a fölmentésben.

— A vádanas a Párisi áruház esetéről. —

A szomorú emlékü augusztusi este miatt, a mikor tizenhárom ártatlan ember vesztette életét a Párisi áruház katasztrófájánál, a bünsök elvegyék méltó büntetésüket. A katasztrófa akáki megjárta a városi hatóságokat is. Itt is, de a veszedelem közvetlen szemlélői még a szerencsétlen éjszakan meg voltak győződve róla, hogy a tüzoltók készületlenül, tájékozatlanul kezdte meg a munkáját s ez a készületlenség volt az oka, hogy az égő házban szorultaknak a tüzoltóság szemé láttára kellett elpusztulniok.

Az ügyesség vádat emelt a háztulajdonos, az áruház tulajdonosai és a kerületi előljáróság felelős tisztviselői ellen, a vádanas azonban ugy találta, hogy, ha mulasztás terheli is őket, első sorban a tázoltóság volt az oka, hogy az égő házban szorultaknak a tüzoltóság szemé láttára kellett elpusztulniok.

A vádanas felmentő döntése tehát tulajdonképp súlyos vádat foglal magában a tüzoltóság ellen, amelyet azonban már tisztáztak.

Tudósítónk a vádanas mai határozatáról a következőket jelenti:

A Párisi Áruház katasztrófája ügyében néhány hónap előtt megindított a nyomozást Szczerborszky Szaniszló tüzoltó parancsnok és a magánépitési bizottság ama tagjai ellen, akik a kérepest 38 sz. ház tervét a Párisi Áruház cselhájára engedélyezték. A tüzoltó-parancsnok ellen azért is folyt a nyomozás, mert a mentésnél nem járt el kellő körültekintéssel és gondossággal. A nyomozás befejezésén, ezek ellen az ügyesség megszüntette az eljárást, ellenben vádiratot adott dr. Szénássy Sándor háztulajdonos, Goldberger testvérnek, a Párisi áruház tulajdonosai, Eszláry Sándor VII. kerületi előljáró és Piáner Gyula kerületi menök ellen a büntető törvénykönyv 290. §-ba ütköző tizenhárom rendbeli gondatlansággal okozott em erőltetés és a büntető törvénykönyv 310. §-ba ütköző gondatlansággal okozott súlyos testi sérülés vétségé miatt. A vádirat azon alapult, hogy a tüzoltóparancsnok veszedelmei terjedése csak az által val, leltérő, hogy a ház udvarát ürítve övel borították be és szintén üzleti célra használták. Az udvari üzleti helyiségek blakai a tépcsőgázba nyílta. Mintfogya a tűz e fele az üzleti helyiség felé terjedt, a rakók a lepcsőházon keresztül — a vádirat szerint — nem menekülhettek. Az is egyik oka volt a tüzveszély nagy arányának, mondja a vádirat, hogy a Párisi Áruháznak az egész földszintet és emeletet előjáró helyiségei egy nagy egységbe áruházzal képeztek válszaktak nélkül. A kerületi előljáró és mérnök pedig azért vádolta meg az ügyesség, mert a Párisi Áruházat nem vették fel a tüzveszélyes telepek listájába.

A vádanas Czárán István íblai bíró elpölete alatt (előadó Székács Aladár, szavazó Makucz Arthur) késő estig tárgyalta az ügyet. A vádanasgot dr. Pataki Gyula kir. ügyész képviselte, Goldbergerék Polányi Géza országgyűlési képviselő védté.

A vádanas elfogadta a védők érvelését, mert kiderült, hogy a Párisi Áruház hatóságai engedélyt épült fel, a terveknek megfelelően és az ügyesség egyik terhellet szemben sem tudott oly mulasztást felhozni, a mi gondatlanságot képezne. A tárgyalás során baigazolást nyert, hogy a Goldberger-tervek hatóságai felszólítás nélkül üzleti helyiségekben vizespókat alkalmaztak és személyzetüket az olátra begyakoroltatták. A katasztrófa igazi oka, mind a vádanas mai tárgyalásán kidomborodott, az volt, hogy egy a szerencsétlen áldozatok, mint a tüzoltók nem voltak nyomban tisztában a tüzveszélyes barmalmas nagyságával és a miatt nem gondolták a gyors mentésre. A vádanas ennek következtében a további eljárási megsejtette. A határozatban a vádanaság képviselője megnyugodott s így az jogerőssé lett.

UJDONSÁGOK.

Szomorú kötelesség.

Nincs ember a világon, aki az emberi szenvedélyeket és ezzel együtt a bünök viaskodását oly közvetlen közelről tudja szemlélni, mint a bíró. Mindennap szemlél-szemben áll a vétkekkel, emberi gyarlósággal, pillanatnyi meglévedéssel, vagy a megrogzított gonossággal. Látja a rugókat, amelyek a gonosságot hajtják; a forrásokot, melyekből a bünök fakadnak. Szemléli elmerülten a nyomort, az insetget, az élet harczeit és küzdelmeit. Ha van szíve az emberi szenvedések iránt, ezér, meg ezér indulatokon esik át, de sohasem szabad magát az indulatai által elragadtatni. Mert ő arra való, hogy igazságot szolgáltasson és megvédje a társadalmat. Nem pedig arra, hogy igazságot gyakoroljon.

Ha pedig meg találja feledkezni erről, ott van a kerülhetlen ügyész, a hajthatatlan közbüro, akinek hivatása a törvénytől bíró a paragrafusra figyelmeztetni. A szigorú ügyész csakugyan nem hallgathat a szíve sugallatára. Ő mindig a vádat képviseli és mindig büntetést követel. Ez már magában is szomorú kötelesség. Még szomorubbá válik, amikor könnytelen belátni, hogy az, aki bűnbet esett, csakugyan nem érdemel büntetést. Hogy a vétek, amelyet elkövetett, annyira emberi és annyira menthető, hogy az ügyész szíve is megdobban, amikor kötelességéhez híven büntetést javasol.

Ilyen szomorú kötelesség járult ma dr. Varga Lajos királyi ügyészre, amikor büntetést kért Beutom Miksa negyedéves műegyetemi hallgatót, aki — hogy tanulhasson — egy önfelétl pillanatban a rektor laboratóriumából elvitte egy platina-csészét eladta és kifizette a tandíját. Volt már erről az ifjúról szó ezeken a hasábokon. Törvényeski rovatunkban beszámolunk büntetéséről ma. Itt csak rámutatunk arra, hogy az ügyész is kénytelen volt cselázoakat tenni kötelességére, amely ilyen alkalmakkor csakugyan szomorúvá lesz.

S ha jól odanéznünk, csakugyan belátjuk, hogy a szánandó ifju tette egészen a társadalmat terheli. Egész élete a szenvedések láncolatából állt. Szegény sorban élt, de nem tudott lemondani a tanulásról. Nappal leckéket adott; éjjel tanult. Azután nyáron — a mikor tehető suk nyaraltak és nem volt kit tanítani — elemelt pinczérnek. Elfogadta a borralókat és garast garasra ráva takarékoskodott, hogy tandíját fizethessen. De azután belátták a katonasághoz, mint pórtartalékos és ez minden pénzcsészét ellogyasztotta. Tandíjra, könyvekre, műszerekre nem volt pénze. S véletlenül betévedt a rektor laboratóriumába. Ott meglátott egy értékes platina-csészét. A bünsö gondolat mily könnyen megszületik ilyenkor! Egy nyomorult platina-csészétől függ, hogy a tanulmányait befejezhesse! A gondolat tűz-láng gyanánt harapózott tovább agyvelejében. Minden idege megfeszült. Az akarat egyszerre megszűnik s a tettet nem tudja szabályozni többé. Egy bűnbet sodort ember mondta egy tárgyaláson egykor: „Vannak játékbabák, amelyek kezüket fölemelik, ha egy zsinórt megtrántanak rajtuk. A játékbaba nem tehet róla, ha a keze fölemelkedik.” Szegény Beutom Miksa sem tehetett róla, ha az a platina-csészé úgy hatott rá, mint a játékbabára a zsinór. A kezét kinyújtotta, elvitte a platina-csészét és azt hitte, örök idővéteget szerzett vele. A sor megtrántotta szenvedéseinek zsinóráit. Kinek a szíve ne eszék meg a szerencsétlen, törekvő ifjút?

Az ügyész maga mondta, hogy a társadalom a bünsö, amiért nem teremt intézményeket, melyek ilyen vétkek lehetlenné tesznek. Azért a legenyebb büntetést propponálta. De önkéntelenül fölmerült a kérdés, hogy miért veszi észre a törvény csak azt, amit büntetni kell? S miért nincs arra mód, hogy ilyen szerencsétlenséket legalább föl lehetne menteni, mivel hogy a vétek, mely őket terheli, nem az övék, hanem a társadalomé?

Talán azért, mert a társadalom büneit ért az egyesnek kell lakolnia? ...

Ha ez így van, akkor csakugyan a leg-szomorubb kötelességet teljesítette ma az ügyész.

— Személyi hírek. Jenő főherceg Bécsbe érkezett. — Jankovics Ferenc honvédszázados beosztott József Agost főherceg udvariattársához a főhercegi gyermeknek nevelőjeül. — A Hofburg vendége. A mecklenburg-schwerini nagyherceg, aki tudvalegőleg teg-

nap dél óta van Bécsben, ma délelőtt a kapuczinusok sirbörtébe ment, ahol a királyné és Rudolf trónörökös koporsóira két koszorút tett le. Rövid ima után, így szól a tudósítás, megtekintette a sirbörté, a kapuczinusok templomát és visszatért a Burgba. Délelőtt megtekintette az udvari istállókat, végignézett a spanyol udvari lovardában néhány mutatóványt, majd a cumberlandi hercegi család palotájába ment, hol délutánig időzött. A nagyherceg leadta névjegyét a külügyminiszternek és a miniszterelnöknek is.

Ma délután 5 órakor ő felségének a mecklenburgi nagyherceg tiszteletére díszbéd volt, a melyen megjelentek az uralkodóháznak itt időző tagjai, a cumberlandi hercegi pár, Illés párnai herceg, Agost Lipót százaskobrig herceg Karolina hercegnővel, a legfőbb udvari méltóságok az összes közös és osztrák miniszterek, más állami méltóságok, a tábormunka, a német nagykövét a nagykövetség személyzetével és a dán követ. Ő felségétől jobbra Mária Jozefa főhercegné és a mecklenburgi nagyherceg menyasszonyával Alexandra hercegnővel ültek, balra pedig Tyra cumberlandi hercegnő. Ebdé alatt a király a következő felkiszóntot mondta:

Örömmel üdvözölöm királyi felségédet és öszinte köszönetet mondok e látogatásért, melyet szíves és legjobb viszonyunk jelenek veszek. Midőn biztosított királyi felségédet legbarátságosabb érzelmeimről, nem akarom elmulasztani, hogy megemlékezzem királyi felségédnek Alexandra braunschweig-lüneburgi hercegnő ő királyi felségével történt eljegyzéséről és hogy újból kifejezzem legbensőbb szeretkezetemet a két fejedelmi ház ez örvendetes összeköttetéséhez. A szíveknek ezt a frigyé annál melegebb érzelmei kezt bennem, mert régtől fogva a legszívesebb barátság fűz engem a legbensőbbben a menyasszony felségé szívehez. Isten áldása és hatalmas oltalma kísérje királyi felségédet élte további utain.

A zenekar a német himnuszt játszotta. A nagy herceg így válaszolt:

A legszívesebb köszönetemet fejezem ki felségédnek e barátságos szavakért, melyeket felségéd hozzám intézni kegyeskedett. A saját és felségés menyasszonyom nevében legalázatosabban köszönetet mondok a rendkívül barátságos és boldogító szavakért, a melyekkel felségéd eljegyzésünkről megemlékezett. Megemlékezve arról, hogy felségéd mily különösen barátságos érzelmeit tanúsított Istenben boldogult nagyatyám és atyám iránt és arról a kegyes fogadásról, melyben felségéd házában részvételtem, engedje meg felségéd azt a biztosítást, hogy mindig törekedni fogok fenntartani a jó viszonyt felségéd magas házához és azt legjobb erőimből ajánli. Az Ur áldja és oltalmazza felségédet és fenkölt házat.

A nagyherceg ezután a Gótharthe hangjai közt koczmozott a királlyal. Enten eleve volt. 7 óra előtt a király elment a nagyhercegről és együtt hajtották a Hofburg-színház előadására, melyen az inkognitó-pályában vettek részt. A színházban megjelentek Mária Jozefa és Mária Annunziata főhercegnők. Az előadás után a király tacsut vett a nagyhercegtől, a ki Penzincze hajtották a cumberlandi palotába. A nagyherceg ő felségének a cumberlandi hercegnék Ferenc Ferdinánd, Ferenc Szalvator és Rainer főhercegeknek a vend korona házrendjét adományozta. Az udvari méltóságoknak és más tisztviselőknak a német nagykövetség tagjainak a német fölkonulnak és konzulnak szintén rendelkezésemre adományozott. Ő felsége Kaltzan nagyhercegi főhadsegének az I. osztályú vaskorona-rendet, Hahn udvarnagynak a Ferenc József-rend nagykeresztjét adományozta. A király a mecklenburg nagyhercegenek a Szent István-rend nagykeresztjét adományozta.

— Kintüntetett bankigazgató. A király mint jelenti, Felner Henriket a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatóját a közgazdaság terén szerzett érdemeinek elismerésül a III. osztályú vaskorona-renddel tüntette ki. A kintüntetéssel egy valóban érdemes férfulnak közgazdasági munkássága részestül megérdemelt elismerésben. Felner Henrik a Kereskedelmi Bank legképzettebb, legterékényebb és legrokonoszevebb hivatalnokainak egyiké, aknek kintüntetéséhez bizonyára nemcsak hivatalnok társai, hanem mindazok öszinte örömmel gratulálnak, akiknek alkalmuk van vele érintkezni.

— A tokiói tengerész attasé. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Coloredo-Mansfeld Jeromos gróf, második osztályú sorhajó hadnagytól, a haditengerészeti tisztikarban, szamelteitként való vezetésé melett, a tokiói követséghez tengerész-attaséva nevezte ki.

— A miniszterelnök gyászja. Özevgy Tisza Lászlónt, a miniszterelnök anyósát — mint tegnap már jelen ettük — Beszterecen holnap be-szentelik, azután Gesztre viszik a Tisza csatájárbörtébe. A temetés, bései tudósítónk értesítése szerint, a miniszterelnök lemege Beszterczére. Tisza István holnap délután öt órakor elutazik Bécsből, de a temetés után nyomban visszatér az osztrák fővárosba. Pénteken már Bécsben lesz. A szabadelvű párt tagjai részvétüket táviratban fejezték ki a miniszterelnöknek és a családjának.

— Aradások Mármarosban. A huszti járás főszolgabírájától érkezett jelentés szerint a Lipce községbe vezető hidat a hatalmas vízár elsodorta. Elsodorták továbbá a jégtorlaszok és az árvíz a Rosztoka-nagyágyú hidat is mindenestül. A dochai szolgabírói járásban a szuha-barankai utat szintén elmosta az árvíz, úgy, hogy a közlekedés szünetel.

— A kereskedelmi miniszterim új szervezésének beoszlása, amelyet lapunk legutóbbi számában hírt adtunk, általános jó hatást tett mindenfélre. Megnyugvást kelt különösen, hogy az elnöki ügyosztály vezetését Csöke Ferenc miniszteri tanácsos vette át, aki már Baross Gábor miniszterisége idején jól megálta a helyét.

Közben a fumei tengeri-hatóság ügyeit is vezette s a miniszterium belételeinek minden cajnát-bírtját ismeri. A technikai ügyosztály élére Menozser miniszteri tanácsost állította Hieronymi. Menozser európai képzettségű, modern tudás szakember, amellét föltte ügybuzgó és konzervatív fítségű. — Szerényi József miniszteri tanácsos abba az állásba jutott, amely ezt a kitűnő hivatalnokot méltan megilleti s amely állásában a magyar ipar még igen sok hasznát fogja látni. Kezdeményező szelleme a multban is derék, nagy jelentőségű munkát végzett. A miniszternek az az intézkedése, hogy Szerényit az ipari és kereskedelmi ügyosztály főnökének tette meg, egyszerűs. mind fényes elégtétel azért a gyalázatos házjártéri is, amelyet hónapokig kellett eltűrnie ennek a derék tisztviselőnek csupán azért, mert zavi-vességeket tenni az állam rovására nem akart.

— A rétsági titok. Ugylátszik, hogy a rétsági büntítve némi villogással kezd derengeni. Ma reggel ugyanis Krecsányi Kálmán detektívönök Vaczra utazott, hogy a Katalin-pusztai rablógylókosság ügyében kutasson. Ez arra vall, hogy a rendőrség, — valószínűleg Csontos ügyével kapcsolatban, oly fontos bizonyítékok birtokába jutott, a melyek megerősíteni látszanak azt a föltevést, hogy Csontos tényleg a tettesek egyike. De lehet az is, hogy más személyekről van szó. Bizonyos csak az, hogy a detektívönök utazása a rétsági postarablásról van öszefüggésben.

— Ezer szerelmes levél. A Tosca genialis szerzője, forrovérü Puccini mester, nem régebb meg-nősült. Ez alkalomból, mint Rómából írják, egy veronai fiatal hölgy kárterítési pórt indított Puccini ellen, azt adva okul, hogy őt Puccini felhasználva tapasztalanságát, elcsábította. Keresetéhez az ifjú hölgy ezer darab szerelmes levelet csatolt, melyet Pucciniot öt év alatt kapott.

— A biztosítási ügynökök vasárnapi munkaszünetre. A kereskedelemi miniszter rendelkezést adott ki, a melyen előszörben megállapítja, hogy a biztosítási ügynöki tevékenység a kereskedelmi és ipartörvény rendelkezésével első foglalkozást képez. Ennek fogva a biztosítási ügynököknek csak szabályos iparigazolvány alapján gyakorolhatók. Ez alapon továbbá a kereskedelemi miniszter kiadta, hogy a vasárnapi munkaszünet szabályozása tárgyában 1903. évi július 13-án 28.559 szám alatt kibocsátott rendeletet a biztosítási ügynökökre is alkalmazni kell. Miért is megparancsolta a miniszter, hogy a biztosítási ügynöki iródat munkaszüneti napokon az egész napon át zárva kell tartani és az ügynökök sem szabad ügyleket iránti tevékenységet folytatni.

— Jobb fizetés a tisztviselőknél. Szatmárról írják: Szatmár-Németi város törvényhatósági bizottsága ma gyűlést tartott, mely a városi tisztviselők fizetésének rendezését, illetve felemelését tárgyalta. A tavalyi közgyűlésen megszavazott 40.000 koronát a tisztviselők fizetésének emelésére fordítják. Ezt az öszteget jóváhagyta a helyi kormány is és ma foglalkozott a közgyűlés az ösztegy igazságos és szabályos megosztásával. A közgyűlés abban állapodott meg, hogy az egyes hivatalnokok fizetését a végzett munka és a hivatal felelőssége arányában 25—35 százalékkal emeli fel.

— Adomány a hajótörötteknek. Egy jótékony asztalárságtól Kondér Mihály ur utján 10 koronát kaptunk a mai postáról az „Aochill F. a. Klock” és „Pabst” neű gőzcsókkal elpusztult tengerészek özevgyi és árvi részére. A penzt eljuttattuk rendelkezésé helyére, a fumei postára kezelez.

— Lenbach betegsége. Münchenből azt jelenti, hogy Lenbach állapota nem javult. A nagy mester belmökösének teljes elernyedése aggasztó. A beteg egyáltalán nem tud táplálkozni és a mesterségesen beadott ételeket, erősítő szereket nem tűri a gyomra. Lenbachnak nagy és kínzó fájdalmi vannak. Az orvosok el vannak készülvé a legrosszabbra.

— Kirner apát haldoklik. A belvárosi apátplébánosa, Kirner Károly utolsó óráit éli. Ma este fél hét orokor, miközben az angol kisasszonyok templomban Hikisek Károly komáromgyeji földbírtokot Neruda Nándor ismert fővárosi állatsejteskereskedő leányával eskette, az ottár előtt öszseszett. Már ráadta az ifjú párra az áldás és beszédelintézet az új házassághoz, amikor a szerencsétlenség érte. A szülői és hitvesi szeretetről beszél éppen s a násznép mélyen megindulva hallgatta, amikor hirtelen elcsuklott a hangja s a negyvennyolczéves, erőteljes ember eszméletlenül terült el. Nagy izgatottság támadt a násznép között, Kirnert bevittek a sekrestyébe, a hol dr. Hrig Lajos a kereskedelmi kórház főorvosa, dr. Dulácska Géza s Szent István kórház főorvosa és dr. Lobmayer Géza egyetemi gyakornok, jelenleg katonaoorvos, akik a násznép között voltak, nyugtatták neki az első segítséget. Közben megérkeztek a mentők és hordágyon vitték a plébánost a szomszédos házba. Váci-utca 45. szám alatt lévő lakásába. Neusokára megérkeztek a lakásra dr. Navrátil egyetemi tanár, dr. Horváth Gyula Kirner házórovsza és dr. Mutenbacher is. Megállapították, hogy baloldali agyszékiütés érte és jobb oldala megbénult. Nyolcz órakor feladták neki az utolsó kenetet. Állapota abban ugyan eleinte javulás állott be, de életbenmaradásához nincs remény. Sógornője: Kirner Gusztávné és Szlunka Alajos építőmester, a nagy beteg apát unokabátyja állandóan ágya mellett vannak.

— Nemzetközi villamoságykiallítás Varsóban. Az év május havában Varsóban rendezendő villamoságy kiállítás részletes programját az érdeklődők a budapesti kereskedelmi és iparkamarától, vagy a m. k. kereskedelmi muzeum igazgatóságától megkapják.

— Az elnökválasztás esélyei. Newyorkból jelentik. Hanna szenátor súlyosan megbetegedett s ezzel a legközelebbi elnökválasztás kilitási alapon megváltoztak. Még abban az esetben is, ha a szenátor felgyógyul, jelöltésbe nem vehető többé komolyan. De Roosevelt barátai is beismertik

KÖZGAZDASÁG.

Deroute a tőzsdén.

Ujabb nagy árhanyatlások.

Az értéktőzsdén — mint előrelátható volt — ma is nagy vihar dúlt s az árfolyamok erősen ingadoztak s mélyen leszálltak. A nyugati tőzsdék lángha zárlati jegyzéseikapcsolán a forgalom nagyon nyomot hangulatlat nyílt meg. A tőzsebizomai iradék minden vonalon kényszereladással tettek és azonkívül bécsi számlára is óriási mennyiségű őr került ismét a piacra, a minék következtében az árfolyamok rohamosan hanyatlottak, azért is, mert a contremin erőszakolt kínálattal erős nyomást gyakorolt rájuk. Nagyon nyomásztólág hatolt különösen a magyar koronajáradék hanyatlása, a mely ellen a bécsi baissé-párt erős rohamot intézett s tömegesen dobtá piacra, minék következtében árfolyama 96-90-re, tehát a tegnapi záróárfolyamhoz képest 15 százalékkal esett.

A déli tőzsdén némi javulás állt be, miután úgy Budapesten, mint Bécsben a pénzüntézet és a nagy bankok közbeleptek s intervencziós vásárlásokkal gátat vetettek a további hanyatlásnak. A déli órákban Berlinből is kedvezőbb hangulatot jelentettek. Ekkor a contremin is változtatott a taktikáján s nagyobb mérvű fedezési vásárlásával nem kis mértékben hozzájárult ahhoz, hogy az árfolyamok gyorsan 10 koronával emelkedtek. Ez a javulás azonban nagyon rövid ideig tartott, mert Berlinből újra nagyon lángha irányzatot jelentettek s az itteni piacon igyekeztek nagy mennyiségű anyagot elhelyezni.

A helyi értékek piaca is ma sokkal kedvezőbb ellátással fejtett ki, mint tegnap s egyes arányokon itt is nagy eladások történtek jóval alábbzállt árfolyam mellett. A helyi értékek közül csak a magyar Jelzálogbank részvényei 15, Magyar Leszámitolóbank 14, Városi villamos vasút 10, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank 40, Salgotarjani szénbánya 10, villamossági részvények 12, Nemzetközi Villamossági Részvénytársaság 8, Drasche-féle téglagyár 10, Magyar aszfalt-társaság 5 koronával.

A mai rendkívül heves árfolyam-ingadozások a következő táblázat teszi szemléltetővé:

Table with 4 columns: Érték, tegnap, mai, mai. Lists various securities and their price changes.

Az a hír, hogy a japán feliratlan megjelent Port Arthur előtt és ott nyomban megmadta az orosz hajókat s azok közül három megrongált az összes külföldi tőzsdéken pánikot idézett elő. Az igazoltatás tetőfokra hágott s a nagy riadalomban az árfolyamok újra rohamosan hanyatlottak. A mai nap külföldi tőzsdéi eseményeiről a következőket táviratoztak nekünk:

Bécs, febr. 9.

A rohamos árhanyatlás, mely a tegnapi bécsi tőzsdén a japán-orosz diplomáciai érintkezés megszüntetése miatt keletkezett, ma fokozott mértékben folytatódott. Míg azonban tegnap főképp azok az értékek estek, melyek a rendező csellel forgalom tárgyát szokták lenni, ma ott hanyatló aramlata, más értékeket, különösen sorompó-papírokat is magával ragad. A külföldi tőzsdék d. prezsiója rendkívül nyomásztólág hatott az itteni tőzsdére. A pozíciókinkó önként való felbontása mellett egyes bankok és bizomai cégek kényszereladással s fokozták a zavart, valamint a vidékről is érkezett számos megbízás eladásra. Hitelrészvényeket mindjárt kezdetben tömegesen és rendkívül sürgősen kínáltak, úgy hogy kezdetben árfolyamot nehezen lehetett megállapítani. Járadekokat is sürgősen kínáltak, de kötes nem jött létre. Tizenegy óra felé kissé gyengült a kínálat s nyugodtabb lett a hangulat, de csakhamar újra megindult a romboló aramlat s újra magával ragadta az árfolyamokat. Hogy mennyire hullámzottak ma az árfolyamok, azt a következő jegyzések mutatják: Osztrák hitelrészvények tegnap maradtak 644-en, ma 640-en indultak s 628-an állapodtak meg; osztrák-magyar államvasuti részvények a tegnapi 646.25 után ma 638-en indultak s 627.50-re estek; magyar hitelbank részvények, melyek tegnap 751-en maradtak, ma 740-en kerültek forgalomba s 730-ra estek; a Bankverein részvényei tegnap 508.50-en zárultak ma 490-en indultak s végül 494-en zárultak. A rimamurányi részvények a tegnapi zárlati 461-től 447-re estek, a magyar koronajáradék háromnegyed százalékkal esett vagyis 97.30-ra; az osztrák májusi járadék 100-ról 99 é fölé esett.

Kedvezőtlen berlini jelentések miatt a déli tőzsdén folytatódott a devalváció, habár nem olyan nagy mértékben, mint délelőtt. Estek: osztrák hitel 3, államvasuti részvények 2.5, alpesi bányá 6 koronával. Egy óra felé még nyugodtabb lett a hangulat, mert Berlinből kedvezőbb jelentések érkeztek. Berlinben ugyanis nagy interven-

ziós vételek történtek. Erre a híre a hitelrészvények 626-ról 630-ra, államvasuti részvények 625-ről 630-ra, alpesi bányarészvények 372-ről 375-re emelkedtek. A hangulat ezután már nyugodt maradt, mert Berlinből azt jelentették, hogy a bányász bank-értékek intervencziós vételek révén 2-3 százalékkal emelkedtek.

Berlin, febr. 9.

A tőzse mai megnyitása pánikszervi volt, mert híre járt, hogy a japáni torpedók az orosz flottát Port Arthurnál megtámadták. A kínálat óriási mérvet öltött, különösen ipari részvényekben. A forgalom rendkívül izgatott volt s bécsi eladások még inkább fokozták az általános pánikot. Vevők csak 6-7 százalékkal alacsonyabb árfolyamokkal akadtak, sőt a harpeni részvények 11 egy-negyed százalékkal estek. A bankrészvények is százalékonként hanyatlottak. A 3 százalékos bírodalmi kölcsön kilenczefed százalékkal, kínai járadék 1 és háromnegyed százalékkal, spanyol járadék 2 és háromnyolcad százalékkal esett. Orosz értékek kezdetben egyáltalán nem kerestek. A vasúti értékek kivétel nélkül 2-3 százalékkal olcsóbban kerültek forgalomba. Dinamitrészvények 5 és háromnegyed, hajózási papírok 1 és háromnegyed, Lloyd részvények 1 és háromnegyed százalékkal estek. Később a bank és bányarészek mérsékelten javultak, de a javulás csak ideiglenes volt, mert a hanyatlás csakhamar újra folytatódott. A második tőzsedőrában a bankpapírok újra javultak. A többi értékek szabálytalanok.

Szerb kereskedők Budapesten. A szerb kereskedők és iparosok Budapestre való tömeges látogatását előkészítő bizottság megbízottjai és dr. Horváth Ödön, a m. k. kereskedelemügyi miniszter helybeli tudósítója, ki a látogatás ügyét megpendítette, holnap Budapestre érkeznek, hogy az itteni szakörökkel a látogatás részleteit megbeszéljék. Szerb gazdasági körökben és Belgrád minden társadalmi rétegében nagy lelkesedéssel kísérik ennek a felrúdulásnak az ügyét, mert remélik, hogy a régi viszony és élénk üzleti összeköttetés. A magyar és szerb kereskedői körök között, ismét megszületik és fokozni fogják a küldetésig terjedő esztendőben este a Magyar Kereskedelmi Csarnok vacsoráján résztvevők.

Krisis a hazai konfekció-iparban. A hazai konfekció (ruházi) ipar amúgy is nehéz helyzetet mutat, különösen is súlyosítja a gyapotárak rendkívüli emelkedése, mely az utóbbi napokban beállott áreszkötenek dacára is változatlan maradt azokban a minőségekben, melyek a ruházati iparban, a készruhá iparába, feldolgoztatnak. A helyzetet azonban valósággal fenyegette az, hogy a szakmabeli munkások nagy számban készülnek és így az idény kezdetén válságos helyzetbe sodorhatják az egész szakmát. A helyzet megbeszélése s esetleg követendő kö. zös eljárás módjait megbeszélés tárgyában a szakmabeli kereskedők és iparosok a napokban közös tanácskozást fognak tartani.

Az osztályozásokról mai huzás a következő nyeregmenet sorsolták ki: 20000 koronát nyert: 93049. 10000 koronát nyert: 27357. 2000 koronát nyertek: 12674 58682 74886 77078 109856. 1000 koronát nyertek: 24788 82844 92039. 500 koronát nyertek: 2405 3221 6668 6569 8789 8482 10732 11578 16903 19681 26364 27157 29170 31980 36198 38066 42810 44868 47000 47955 54497 56987 56253 58908 71130 72775 74076 77514 80608 81478 83068 86282 87550 90566 95279 99606 103476 103336 104121 104051 106052 107174 108782 109203 109444.

3 óra 30 perorok záródnak. Osztrák hitelrészvény 630.—, magyar hitelbank 732.—, 733.50, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 442.—, osztrák-magyar államvasút 629.—, déli vasút 61.—, rimamurányi vasút 444.—, magyar koronajáradék 97.50—97.50, közúti vasút 582.—, városi villamos vasút 317.—, 317.50.

Prémium-üzlet: Díjbiztosítások osztrák hitelen holnapra 8-10 k., nyolcz napra 16-18 k., 1904. február végére 24-26 korona.

Utótőzsdé. Az utótőzsdé futólagos javulás után, lángha irányzatú zárlat. Kötettek: Osztrák hitelrészvény 635.—, magyar hitelbank 737.—, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 445.—, osztrák-magyar államvasút 629.—, déli vasút 61.—, rimamurányi vasút 444.—, magyar koronajáradék 97.50—97.50, közúti vasút 582.—, városi villamos vasút 317.—, 317.50.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE. Gabonátőzsdé.

A mai gabonaforgalom egy a készrúpiacra vonatkozó határozat miatt meglehetősen nagy terjedelmű öltött, noha a maltnok kezdetben vonatokatt a követelt magasabb árakat megadni. A határidőpiacra kezdetben realizálások miatt gyengében indult a forgalom, később azonban itt is hirtelen felindult s a buza árak 10 fillérről emelkedtek. A többi értékek árválulása csekélyebb volt.

A készrúpiacra az irányzat szilárd, a vételek érték volt s 10 fillérről magasabb árakon 63000 mm. buza lett el. A rozs ára 1.200 mm. forgalom mellett 5-7 és fél fillérről emelkedett. A taksarmany felek irányzata is szilárd volt a zab 6 fillérről drágábbban lett. — Mai eladások: Buza lisztvácska: 500 mm. 81.5 kg. 8.55 kor. 100 mm. 81 kg. 8.50 kor., 150 mm. 80.8 kg. 8.50 kor., 100 mm. 80 kg. 8.45 kor., 400 mm. 80 kg. 8.35 kor., 1000 mm. 80 kg. 8.50 kor., 3100 mm. 79.8 kg. 8.50 kor., 1000 mm. 77.5 kg. 8.30 kor., 100 mm. 78 kg. 8.30 kor., 150 mm. 77 kg. 8.20 kor., 100 mm. 77 kg. 8.20 kor., mind három hónapra. Fejnyerges: 1100 mm. 79.5 kg. 8.40 kor., 200 mm. 77 kg. 8.15 kor. Pestmegyei dekl.: 1800 mm. 79 kg. 8.40 kor., 200 mm. 78 kg. 8.10 kor., 800 mm. 77 kg. 8.40 kor. mind három hó-napra. Dunatölgyvár: 1000 mm. 77 kg. 8.15 kor. t. vasúti számtásra. Bácsági: 900 mm. 77 kg. 8.10 korona, 1070 mm. 76.8 kg. 7.97 és fél kor., 5000 mm. 76.5 kg. 7.75 kor., 7300 mm. 76 kg. 7.85 kor. Bécsi keresek: 3760 mm. 76.2 kg. 8.05 kor. Ó-Bécsi: 2100 mm. 77.5 kg. 8.30 kor. Bácskai: 460 mm. 78 kg. 8.27 és fél kor., 100 mm. 76.5 kg. 8.05 korona. Fekővár: 3000 mm. 77 kg. 8.15 kor., 2000 mm. 77.8 kg. 8.05 kor. Rozs: 200 mm. 6.47 és fél kor., 400 mm. 6.45 kor., 200 mm. 6.40 kor., 200 mm. 6.37 és fél kor. készpénzzel és mellett. Zab: 100 mm. 5.72 és fél kor., 100 mm. 5.60 kor., 180 mm. 5.45 korona készpénzzel és mellett. Tengeri: 100 mm. 5.25 kor., 200 mm. 5.35 kor., 100 mm. 5.35 kor. mind három hónapra Kóhánya. Az árak 100 kilónként értendők.

A határidőüzlet irányzata szilárd volt. Kötettek: Délelőtt: Buza áprilisra 8.08 8.08 8.03 8.12, 8.09 k. Buza októberre 7.80, 7.82, 7.81 7.88 k. Ros áprilisra 6.70, 6.66 6.71 k. Tengeri májusra 5.31, 5.34 k. Zab áprilisra 5.57, 5.54 5.62 k. Zab októberre 5.64, k.

Table with 2 columns: Déli órák hivatalosan záródnak. Lists securities and their closing prices.

Table with 2 columns: Délutáni forgalom. Lists securities and their afternoon trading prices.

Table with 2 columns: Délután 4 óra 30 percórak záródnak. Lists securities and their closing prices at 4:30 PM.

Table with 2 columns: Gabona- és lisztforgalom. Lists grain and flour trading data.

Table with 2 columns: 1904. évi febr. 7. esti 6 órából, febr. 8. esti 6 óráig. Lists securities and their prices from Feb 7 to Feb 8.

Table with 2 columns: a) helyi forgalomban. Lists local market trading data.

Table with 2 columns: Értéktőzsdé. Lists securities and their exchange prices.

Table with 2 columns: Előtőzsdé. Lists securities and their forward market prices.

Table with 2 columns: Déli tőzsdé. Lists securities and their prices from the Berlin market.

Table with 2 columns: Utótőzsdé. Lists securities and their closing prices from the afternoon market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

Table with 2 columns: BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE. Lists securities and their prices from the Budapest market.

bank 515.—, Anglobank 272.—, Bankgesellschaft 489.—, osztrák-magyar államvasút 635.—, déli vasút 78, albavölgyi vasút 400.—, alpesi bányá 372.—, rimamurányi vasút —, prági vasút —, milipar —, méjusi járadék 99.25, magyar koronajáradék 97.—, török sorsjegy 108.50, német márká 117.17, Adria részvények —.

Bécs, febr. 9. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos aranyjárdék 117.90, Tiszai és szeg közl. sorsj. 102.—, Magyar hitelrészvény 736.—, M. lez. és váltó. rész. 439, Rimamurányi 446.—, M. ezüstpár 15.20, Magy. koronajáradék 97.65, 4 százalékos magy. földhitel. közl. 97.75, M. nyet k. sorsjegy 205.—, Kassa-oderb. v. részv. 380, M. keresk. bank 28.00, M. jelzáloghitelbank —.

Bécs, febr. 9. (Osztrák értékek zárlata.) 4.2 százalékos papírjárdék 97.75, 4.2 százalékos ezüstjárdék 97.75—100.25, 4.2 százalékos osztr. aranyjárdék 97.75, koronajáradék 99.85, 1890 sorsjegy 151.50, 1864 sorsjegy 257.—, Osztr. hitelrészvény 351.—, Osztr. hitelrészvény 635.50, Angol-osztr. bank —, Union-bank 517.50, Bécsi bankverein 491.—, Osztr. Länderbank 420.50, Osztr. magy. bank 15.95, osztr. magy. államv. 633.—, Déli vasút 79.50, Elbe-völgyi vasút 402.—, Duna-gőzhaj-társ. 836.—, Alpesi részv. 379.—, Dolány-részv. 310.—, 20 frankos 1905. Cs. k. arany (vert) 10.34, Londoni váltóár 238.50, Német bankváltók 117.12, Lipótköb —, Osztr. Lloyd —, Török sorsjegyek —, nyomott.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDEK. Berlin, febr. 8. (Az Egyetértés távirata.) Zárlatok jegyzetelés: 4.2-os papírjárdék —, 4%-os osztrák aranyjárdék 101.60, Elbe-völgyi vasút —, magyar koronajáradék 97.50, osztrák-magyar államvasút 135.50, Kassa Oederbergi beruh. kölcsön —, Alpesi bányá részvény —, Disconto Commandit 184.—, ált. villamossági Edison 213.50, Gelsenkircheni 203.75, Laura-Köhö 222.50, 4.2% ezüstjárdék —, 4% magyar aranyjárdék 99.10, osztr. hitelrészvény 200.25, déli vasút 14.75, Károly Lajos-vasút —, orosz bankjegyek 16.—, 4% u. orosz kölcsön 91.—, Török doány részv. —, olasz járadék 101.90, Magyar hitelbank —, dynamit trust 161.50, harpeni 188.75, nyugodt.

Frankfurt, (Zárlat.) febr. 9. 4.2%-os papírjárdék —, 4% osztr. aranyjárdék 102.20, 4% Magyar aranyjárdék 98.50, Osztr. hitelrészv. 394.50, Osztrák-magyar államvasút 135.—, Észak-nyugati vasút —, Buxtehader vasút —, London váltóár 204.97, Bécsi bankverein 124.—, Villamossági részvény —, M. arany kölcsön —, 4.2% ezüstjárdék 99.75, Osztr. koronajáradék 100.40, magyar koronajáradék 97.10, Osztr. magy. bank 114.—, Déli vasút részvény 14.50, Elbe-völgyi vasút —, Bécsi váltóár 85.366, Párisi váltóár 514.00, Union-bank-részvény —, Alpesi bányá-részv. 196, lángha.

Frankfurt, febr. 9. (Esti tőzsdé.) Osztrák hitelrészvény 199.25, déli vasút 15.—, Disconto Commandit 184.50, Berlini Handelsgesellsch. 145.50, Harpeni 189.—, Lauraköhö 224.70, Magyar aranyjárdék —, Osztrák aranyjárdék —, Osztrák papírjárdék —, Osztr. m. államvasút 135.50, német bank 216, drezdai bank 144.60, Gelsenkircheni 203.80, Hibernia 191.30, Olasz járadék —, Magyar koronajáradék —, Osztrák ezüstjárdék —, szilárd.

Hamburg, (Zárlat.) febr. 9. 4.2%-os ezüstjárdék 99.20, sorsjegy —, déli vasút 14.60, 4%-os osztrák aranyjárdék 102.70, osztrák hitelrészvény járadék 101.30, 4%-os magyar aranyjárdék 99.70, gyengéd.

Páris, febr. 9. (Zárlat.) Osztr. magy. államvasút 685, Uj Török London 81.50, Egyiptomi járadék 109.50, Osztr. Länderbank —, Banque de paris 106.00, 3% francia járadék 96.10, 4% spanyol járadék 82.20, 3% u. törlesztés járadék 96.40, Credit foncier de France 660.—, Alpesi bányarészvény —, 4% 1890 román kölcsön —, Görög kölcsön 206.—, Váltó Olaszország 7% u. Váltó Amersterdam 206.43, Váltó Brüsszelre 9% u. De Beer 495.—, Chartered 60.25, 5% bolgar kölcsön részvény 375.—, Déli vasút —, Váltó Londonra 252.10, 37% osztrák járadék 100.—, Török sorsjegy 112.—, Meridionalvasút 201.—, 4% olasz járadék 101.—, Banque Ottomane 567.—, 4% francia járadék —, Osztr. földhitelrészvény —, Déli vasút elsőbbségi kötv. —, 4% 1896 román kölcsön —, Dolányrészvény 339.—, Váltó Bécsre 103.87, Váltó német piacokra 121.62, Rio 118.6, East Rand 191.—, Randionlein 68.—, Wyoming-petrol. 338.—, Magyar Jelzálogbank 588.—, Magyar aranyjárdék —, szilárd.

London, febr. 9. Angol consol 86.50.

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDEK.

Borsosiz, febr. 9. buza helyben 16.50, sárga buza helyben 16.40, rozs helyben 12.50, zab helyben 11.50, repce helyben 20.20, tengeri 13.50.

Kéln, febr. 9. Olaj 51 k. Berlin, febr. 9. Buza májusra 170.75 júliusra, 172.—, szilárd, rozs májusra 137.35, júliusra 139.75, szilárd; zab májusra 129.— júliusra 132.—, szilárd; tengeri májusra 112.50, júliusra 112.50, szilárd, olaj májusra 46.70, októberre 47.30 szilárd, szesz helybe —, lódiárak: felhős.

Páris, febr. 9. buza február 21.55, márc. 21.75, máj-jun. 21.75, máj-jun. 21.65, tartott, rozs február 15.25, márc. 15.15, márc.-jun 15.25, máj-jun. 15.25, nyugodt, liszt február 29.80, márc. 29.75, márc.-jun. 29.75, máj-jun. 29.75, tartott, repce-október február 48.75, márc. 48.75, márc.-jun. 50.—, máj-jun. 50.50, nyugodt, szesz február 43.25, márc. 43.50, márc.-jun. 42.25, máj-jun. 35.75, nyugodt; nyers cukor február 20.60, márc. 20.75, nyugodt, fehérek cukor februára 23.—, márc. 23.—, márc.-jun. 24.—, máj-jun. 26.—, finomított cukor folyó hóra 56.00—56.50, lódiárak felhős.

ÜZLETI TUDOSÍTÁSOK.

Sertés kereskedelmi-csarnok. Budapest-Köbányán.

Köbányán, febr. 9. Hízott sertésárak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehez (párónként 400 kgron felül) 118—120 f. Közép (párónként 300—400 kgron felül) sulyban — fillér. Fialat nehez (párónként 320 kilogramm felül) sulyban) 121—123, Fialat közép (párónként 251—320 kgrig terjedő sulyban 121 1/2 f. könnyű (párónként 250 kgrig) 120-121 f. Szeletelt: Nehez (párónként 260 kgr. felül) sulyban) 119—120 f. Közép (párónként 240—260 kilogramm sulyban) 118—119 f. Könnyű (párónként 240 kilogramm terjedő sulyban) 116—116 1/2 fillér.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint a pedig a szokászerű levonások mellett egy kilogramm sulyra illérendő értékű. Szokászerűleg hízott sertések teljes (brutto) sulyából az ételre való rész 45 kgr. vonandó le. A sertések vételárából a végző javára 4 százalékos vonandó le. A sertések osztályozásánál azok teljes élő sulya vételik eladódnak.

Sertésárakról: 1904. február 7. napján volt készlet 21667 drb. febr. 8. napján felbajlott 513, 1904. febr. 8. napján elszállított 725, 1904. febr. 9. napjára maradt készlet 21455. Az irányzat változatlan.

Élelmi cikkek. Budapest, febr. 9. (A Magyar Gazdák Várszarnok Ellátó Szövetkezetének jelentése. Az üzletmenet a lefolyt napokban meglehetősen élénk volt. Huslelki jegyzések változatlanok. Vad közli nyul került még nagyobb mértékben felkúldésre, melynek ára gyenge kereslet folytán

lanyhult. A vajtleiben a nagy torlódás szűnőfélben van s a piac feliszozó képessége fokozódott. Az értékesítés változatlan áronkin smin le-bonyolított. Zöldszégek közül fehér burgonya keresett exportra. Hagyomány megespann érdek-deklódás mellett némi árvisszaszes állott be. Fok. hagyma teljesen el van lánghagyolva. A tojáspiacra a hozatalok élelmelek s exportelőokra nagyobb vásárlások történtek. Az árak a fokozódó termelés hátsa alatt meglehetősen redukálódtak. Mai árak: Husmunkék: marhahús 1.12—1.20 k, helybeli borjúhús 1.20—1.30 k, vidéki borjúhús 0.90—1.20 k, sertésbús 1.12—1.20 k, szalonna friss 1.30—1.40 k, szalonna, sózott 1.26—1.28 k, szalonna füstölt 1.30—1.36 k, szalonna, olaszvani való 1.36—1.40 k, háj 1.40—1.44 k, sertészsír 1.36—1.40 k, Bányai parja 12—28 k, füstöltbús (vidéki) kilója 1.30—1.80 k, hazai sonka 1.60—2.— k, számai 3.—3.20 korona. Vad: nyul, darabja 1.80—2.10 k, fogoly —0.—0.— k, fácán 2.50—3.20 k, szalonna 2.—2.50 k darabonként. Vadidzsó —80 fill. Özhús —0.—0.— k, szarvas és dámvad —90— fillér kilogrammonként. Fenyvesmadár 3h-ja 20 fillér.

Baromfitelek: élő tyúk 2.—3.— k, rántani való csirke 1.60—2.— k, sütni való csirke 3.—3.20 k, kacs, sovány —0.— k, hízott 4.—6.— k, lud, hízott 12—16 k, pulyka, sovány — k, hízott 10—12 k, k. páronként. Vágott hízott liba 1.24—1.30 k, vágott hízott kacs, kacs és pulyka 1.20—1.50 k kilónként. Teavaj: (centingál) 1

KIS HIRDETESEK

TELEFON 706.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válastra szükséges levelélyeg vagy levezelőlap beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik.

TELEFON 706.

penz-szekreneyek
rendkivuli odesz aron hap...

Jó cselédek
mindenemből és szakmá...

Pénz keresek,
köcsönt 5000 to mot...

Vérpiros
fajvárosas önkios postak...

Nevelőnőket
angol, francia, németes...

3-4
vidéki fiatal ember (15...

Vesünk
besszít arany, ezüst-...

GUMMI
és hálópap tucatankint 25 kr...

Veszünk
zálogházi
czédulákat.

A ki használt, akár új...

Az arany, ezüst és éle...

Erettségire
polgári iskola magánvize...

Vérpiros
fajvárosas önkios postak...

Cserébe házért,
birtokért adok egy olyan...

Betöltendő áll-
kötés teljes címeivel van...

Hegyi vaj
természete, bormérete...

AJTOK, ABLAKOK,
VÁSÁRLÓK,
VÁSÁRCSOK,

TISZTA
felvágatlan
maku'atu papír

Schiller Izsó
órámester
Bpest, Király Pal-u. 12.

Amerikai
szyst. Rosskopf patent-óra...

CSIZ
és ide szerint leghatékab...

GRÜNER GER
ARMIN BELA GÖRÖG
BUDAPEST,
IV., Váci-utca 30. szám

Kezes nélkül
200 korona hűcsés áru...

Fajbarmok
Saphatok: Orpington (sár...

Nagy találmány-
hoz társat keresünk

Hidegen folyó
öltő viasz, doboz k. n. 50...

olvas tyukok
1904-iki költés, kitűnő toj...

Lefkovics Jakabnál
Károly V. Kör. Az a 10...

Hamma Antal hoz, Budapest, Váci-körút 74.

Hamma Antal hoz, Budapest, Váci-körút 74.

Hamma Antal hoz, Budapest, Váci-körút 74.

Hamma Antal hoz, Budapest, Váci-körút 74.

Hamma Antal hoz, Budapest, Váci-körút 74.

Gyenge férfiaknak és nőknek!
Dr. Wron Peruin-por
A gyenge idegeknek és...

Megnő a haj,
kopaszság megszűnik.
Ha hajadnál kihívás az, akkor...

Vigyázat, malomulajdonosok!
A ki használt minden kísérlet...

Budapesti Bazilika és Magyar vörös
kereszt sorsjegyek márczius 1-én...

A titkos betegségek.
Igen sokan vannak, kik már...

A haj ujanövése.
A szármalva bizonyítvány...

CSIZMAK
legnagyobb választékban...

Arverési hirdetmény.
Az abonyi uradalom tulajdonát...

Férfiak ingyen
kapnak
szemüveg, szemüveg...

Próbadohoz ingyen.
William Scott, Wien, 1120
Schotienring 14.

Gyengeségi állapotok
(impotentia)
ellen pártalan sikerű gyógyhatás...

Abonyi uradalmi Igazgatóság.
Magyarországi fiók:
Budapest, Ferencz József-tér 5-6.

Gummi
és hálópap, valódi francia...

Kereskedők, hivatalnokok,
könyvelőknek nélkülözhetlen segédnyelvok.
Az új magyar és német helyesírás...

A világ legjobb, legolcsóbb,
legtisztább és legégszesebb fűtőanyag az
MISE
porosz szénbriket

THE GRESHAM
életbiztosító-társaság Londonban.
Magyarországi fiók:
Budapest, Ferencz József-tér 5-6.

BYROLIN
legjobb hatásu a bőrre!
Használk: Ó felsője a német...

Felülmulhatatlan szer érdes és vörös bőr,
börsebek, könnyű égések, horzsolások ellen
stb., különösen gyermekeknek.
Használk: Ó felsője a német...

Saját készítményű és amerikai
tornaeszközök
Szék, vasbár,
építész.

THE GRESHAM
életbiztosító-társaság Londonban.
Magyarországi fiók:
Budapest, Ferencz József-tér 5-6.

„Idején jött levelek.“

— Ötletek egy báli táncrendben. —

A bécsi „Concordia“ írók és újságírók egyesülete, a múlt este tartotta fényes táncvigalmát, melynek maga a bál kevésbé érdekelt. Budapestben is rendeznek pompás bálakat, itt is jól mutatnak, sokat táncolnak...

A női táncrendről van szó. Művészi munka már maga a táncrend is; gyönyörű emlékeimben, melyben kiváló francia, olasz, német írók közlnek leveleket a szép táncosnőkhöz...

Az „Idején jött levelek“ közül a következőket mutatjuk be olvasóinknak:

Asszonyom! Január elején kaptam meg bécsi pályatársaim szerzetremelő felszólítását. Engedje tehát, hogy önökhöz intezzem szerencsekívánataimat az ön és szerettei részére.

— És tudom, hogy a kirátnak teljesülnek. Fogadja, asszonyom, tiszteletteljes érzelmeim kifejezését.

Brieux.

A férfi legnagyobb kincse a népe.

Felix Dahn.

Üdv és köszönet a bécsi szép hölgyeknek egy öteg tanulmányoktól

Salvatore Farina.

Szóltam a szélnek: mire a sietés? Farasítja ugyan, de a pihenés, Tengernek szóltam: mért Zug szüntelen Ezt a sok álmat, ugyan, pihenem, Szívemnek szóltam: mért a gyűlölem, Meggyőződés ugyan, a nagy szerelem.

Wildebruch Ernő.

Az emberek a fölött vitalognak, hogy a lángész befolyásolja-e a faj, az éghajlat, vagy az is-hova. Ezek tanulmányozása arra a meggyőződésre vezetett, hogy mindmára körülmények között, melyek hozzájárulnak a lények egyének számára...

Lombroso.

A cselekedet és a gondolat vette egyenlőt. Csak egy különbség van közöttük: A gondolatbeli véték gyáva, a cselekedetel vette mindig bátor.

Deleu v. Liliencron.

Szép ismeretlen! Minden lényesség helyett csak néhány vers, melyeket egykor, Lorenzói idejében, egy bájos gyermek ajkáról hallottam:

Narcisz és szegfű Elmervadnak Szerelmes csókok Szélszakadnak, Tovafut gyorsan Május hava, Mint az ifjúság, S tavasz maga.

Halbe Miksa.

Azt üzenem az ünneplő társaságnak, hogy jobb lenne jószágból vétkezni, mint özönből jót cselekedni.

Rosegger.

Vannak emberek, akik mások kudarcainak jobban örülnek, mint a saját sikereiknek.

Philippi Felix.

Nagyságos asszonyom! Szerzetremelő levelét nem kaptam meg. Szívemben köszönet. Viszonzólagokra mindig szívesen kész, alázatos híve

Lindau Pál.

Hölgyeim! Ironkat, zeneszerzőinket, művészeinket olyan szívesen fogadják Bécsben, hogy azt mi egy második Parisnak tekintjük és annyiszor hallottuk a „Szép két Duna“-t játszni, hogy ez a folyó képeztünkben, a Szajnával együtt, itt folyik nálunk.

Ima, hölgyeim, ezért nem tudunk mi semmit se megtagadni a bécsi nőktől.

Georges Ohnet.

Ha valaki, aki nem jóságos, csak jóindulatú, szívének hanyagabból egyszer valami valóban jót cselekszik, úgy ezt többnyire a megbánás követi. Mert, ha nyomozni egy olyan cselekedet emléke, amely nem méltó mi hozzánk, — még nyomozatöbb egy olyan cselekedet emléke, melyre mi nem voltunk elegendő méltóak.

Schnitzler Arthur.

Távoli erdők mélyén álal Hova az ének lágy köde ér — Csilló, zöldek árnyas világban Egy arany csillag fénye kísér, Ott halad mindig ő a nagy égen. Nekem a földön kell vele lépnem.

Hauptmann Gerhart.

Mint a hogy Sraje német utmutatóján az a felírás olvasható: »A szép kiállításhoz, ugy kellene életünk bizonyos éve fölött ennek a feladatnak állani: »Ez a legboldogabb korod«, mert különben könnyen megérthetjük, hogy elhaladunk mellette és nem vesszük észre.

Heyking Erzsébet.

Az utolsó mutatójának az ad kölönös érdekességét, hogy írja a már említett »Elkésült levelek« című regény sokáig föl nem ismert szelleme szerzője.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— A választmány korteskedik. A negyvenötös választmány néhány tagját megrovás érte. A mai tanácskozás során Kollár Lajos királyi tanácsos, bizottsági tag fölvetette azt a kérdést, érdemes-e még fenntartani a negyvenötös választmányt.

Nagy méltatlankodással mondták el, hogy a választmány határozatát maguk a választmányi tagok sem respektálják. A hivatalos jelöléssel szemben a választmány több tagja már megállapodásra lépett a negyvenötös listától eltérő névsort adott ki. Megemlítjük Perger Ignác jegyző esetét, a választmányban egyhangúlag jelölték a választások alkalmával mégis kihagyták. Pergernek, aki nyugodt volt a jelölésével dolgában, az utolsó percben módjában sem volt valamit tenni a saját érdekében és keves hűje, hogy ki nem bukott. Előbb azt látják, hogy a választmány határozata értelmében nem bír. Javasolja, hogy a közös választmány fejezze ki a történetek fölött sajnálatát. Kihív István elnök is eltiltette az eljárás s konstátálta, hogy harmincz esztendő óta csak kétszer történt ilyen dolog. Tehát szerencsére elszigetelt eset. Hívt Tivadar köszönetet mondott Kollárnak hogy szóba hozta a dolgot s kérte, hogy jelentsék ki a választmány, hogy ez az eljárás nem volt méltó a negyvenötös választmánéhoz.

A választmány a főlizálókat jegyzőkönyvbe iktatta. A hetedik kerületi tagok közül senki sem jelent meg az ülésen.

A tanácskozás során megvitették a jelöléseket a három árvázei és a huszonnégy kerületi orvosi állásra. Jegyzőnek jelölték első helyen Dr. Kovács Jenőt, dr. Babó Lászlót és dr. Brényei Kornel eddigi árvázei jegyzőt.

A kerületi orvosi állásokra is a régiakat jelölték, kivéve az első kerület kivételével dr. Hahn Pál helyett dr. Pálka Gézaát tették be a listába. E szerint, a kerületi orvosi állásokra a következők a jelöltek: Kocsis Alajos (II. ker.), Bolesman Gyula (VI. ker.), Bereczky Endre (X. ker.), Pohl József (VIII. ker.), Bradács Antal (IV. ker.), Unterberg Adolf (III. ker.), Tóthfalussy Gyula (VI. ker.), Arányi Ádám (I. ker.), Wein Mánó (VII. ker.), Eriy Miksa (VII. ker.), Hieronymy Géza (IX. ker.), Chyzer Béla (VII. ker.), Ladányi Mátyás (V. ker.), Barsi Jenő (VII. ker.), Tatar János (X. ker.), Somdy Endre (I. ker.), Pálka Géza (I. ker.), Sipos Mór (III. ker.), Laky Árpád (II. ker.), Mezei Béla (V. ker.), Farkas Elemér (VI. ker.), Göbel József (X. ker.).

— A megpécélt megalkulás. A közszépi választások végével Márkus József főpolgármester

a legelső közgyűlésen bejelentette, hogy a törvényhatóságot, miután keltárhadreze igazolást nyert, megalakultnak mondja ki. A határozatot Kasics Péter és társai megfellebbezték a belügyminiszterhez, mert szerintük, addig, amíg a választások ellen beadott panaszok és fellebbezések végeleges, vagyis a közigazgatási bíróság előtt elintézését nem nyerték, a közgyűlés megalakulnak kijelenteni nem lehet. A belügyminiszter, a ma délelőtt érkezett leiratában tudatja a fővárosal, hogy Kasics és társai fellebbezését elutasította s a közgyűlés megalakulására vonatkozó határozatot helybenhagyta.

— Kínos ügy. Dr. Kozma Artur fővárosi orvos neve sokat szerepelt az utóbbi időben. Egy ideig vezető embere volt a Józsefvárosi demokrata pártnak, a legutóbbi képviselőválasztás alkalmával azonban hirtelen elhagyta a pártot, s a szabadelvűekhez csatlakozott. Tegnapelőtt egy rágalmazási pöte révén foglalkozott vele a nyilvánosság, ma pedig ugyanennek az ügynek az alkalmából a központi választmány tárgyalást folytatott. A választmány tudniillik a kerületi orvosi állásra második helyen elsőnek Kozma Artur drt. jelölté. A főpolgármester ma bejelentette a választmányának, hogy a törvényszék Kozma Artur drt, az orvosszövetség sorsjátéka ügyében négyezsz korona pénzbüntetésre ítélte s hogy a tárgyalás során kitűnt, hogy Kozma dr. a sorsjáték közvetítésért provizóttal vett föl. A választmány ennek folytán elhatározta, hogy Kozma Artur drt. jelöltek sorából törli, s a törleszt a közgyűlés tudomására hozza.

— Orvosok a polgármesternél. A legmagasabb hivatal napaszmósi, a kórházi orvosok deputációban jártak a városházban. Halmos János Polgármester arra kérték, vegye figyelembe memorandumukat, a melyben alaposan megindokolják azokat a kívánásokat, a melyek nélkül helyzetük tarthatatlan. A polgármester a küldetéséget szívesen fogadta s kijelentette, hogy a kórházi orvosok mai fizetését ő maga is kevesli. Egyetemi képzetségi tisztviselőnek a mai életszítványok között nem lehet nyolczszáz korona fizetés adni. Kívánság teljesítése azonban ez idő szerint — mondotta a polgármester — némi nehézségeket ütök, mert a kormány a kórházi ápolási díjakat éppen most le akarja szállítani.

— Hazipar tanfolyam. Az I. kerületi Labancz-utú iskolában öt hónapra terjedő haziparitanfolyam nyit meg amelyre tízennegy éven felüli tanulókat vesznek föl. A tanfolyamon csupán könnyen és jól értékesítő tárgyak készítését sajátítják el a tanulók. Leginkább kosárrakást készítenek, különösen vesszőből font kerți burutokat a melyekből külföldről igen tetemes behozatallunk van. Tanulók felvételre jelentkezhetnek a gazdasági ismétli iskola igazgatójánál (I. Labancz-ut 31), ki e tanfolyam vezetével van megbízva Az oktatás teljesen ingyenes.

— Vátozás a bizottságokban. A bizottságokban megüresedett helyekre a negyvenötös választmány a következő bizottsági tagokat jelölte: a közlekedési bizottságba Petri Ottó, a közegészségügybe Heinrich Kálmánt, a pénzügyi és gazdaságba Wolf Mártont, a katonagyógyi Fény Alajost, a budai színgyógyi Rónay Károlyt s a közlekedési és közgazdaságba Mauks Jánost.

— Tolvajok a vágthídon. A közvágthídon lopkodják a levagott állatok húsát. A mézásokok ipartestületét az kérte a tanácsot, hogy a tolvajok megállítására, engedje meg, hogy a levagott húst ók maguk helyőzözhessék le. Így tudniillik nem kell a kezükből kiadni a húst s jobban vigyázhatnak rá. A közvágthídi és marhavásári bizottság a kérdéshez nem járult hozzá, de azt nem elenzi, hogy a mézásokok külön ipartestületi felügyelőket alkalmazzanak.

— A vízvezeték. Hogy irunk róla, természetesen kellenelemen hirdassák kell lenniük. Ez a sok milliós mű ma ismét bajt okozott. Ezúttal Óbuda maradt víz nélküli. Az Óbudaiak ma reggel arra ébredtek, hogy nincsen vizük. Megindult a telefonozás jobbra-balra, de a vízre szorjas főkep szegényektől lakott városrészek csak nem ka-

pott vizet. A Lajos-utczában lefektetett vízvezeték főcső az éjjel megrepedt s ez okozta a kellemetlen fenakadást.

TÖRVÉNYSZÉK.

— Egy szegény ifjú története. Beutom Miksa negyedéves műegyetemi hallgató szegényen került néhány év előtt a fővárosba, ahol tanítással kereste a kenyerét. E mellett még tandíjjra, könyvre és rajzeszközökre is kellett gyűjtenie pénzt. A szünidőben, mikor nem akadt tanítvány, beállott a Wampetich-féle vendéglőbe pinczérnek s naphosszat izzadva hordta a sörös poharakat. A két hónap alatt rendszeres fizetésekkel annyi, amennyi tandíjjra kellett, de a mult nyáron haj történt. Beutomot ugyanis a nyári szünidőre behívták póttartárékosnak a katonasághoz, hol természetesen mit sem kereshetett s így 1903. szeptember havában a tandíjjt lefizetni nem tudta. Sorsa fölött teljesen kétségbe esve, örült ötlet hatására, a műegyetemi laboratóriumból ellopott egy 700 korona értékű platina eszét s azt 300 koronára, egy horzárral elzalogosította. A József-műegyetem rektori hivatala ismeretlen tettes ellen azonnal megtevette a följelentést s két ügyvédet kiválasztott, akik ki is pulatolta a tolvajt, Beutom Miksa személyében.

A mai tárgyaláson Beutom Miksa töredelmesen beismerte bűnét és előadta, hogy a zálogházból kapott pénzen kifizette az egyetemi tandíjjt, koptalás ruhája helyett újat vásárolt s a megmaradt pénzből házbéértartozását egyenlítetté ki.

— Bünszökne éri magát? — kérdezte az elnök.

— Igen.

— Mi indította ennek a tetnek az elkövetésére?

— A nyomor. Ugyazólván gyermekeim ota meg kellett keresnem a magam kenyerét. Nappal dolgoztam, tanítottam másokat, éjjel tanítottam. Kizárlémas, nehéz napok jártak fölöttem, garsonkint raktam össze a tandíjjt, hogy folytathassam tanulmányaimat. Sokszor éheztem, tekintetes törvényszék s csak a jobb jövő reménye tartotta fönn erőmet. Akkor történt, hogy behívták póttartárékosnak. A lezáróidmet abbba kellett hagynom s elűnt a reményem, hogy a tandíjjt összehozhassam. A halvézet ekkor Wartha tanár laboratóriumbába vezetett. Ott megláttam ezt a platina eszét. Nem tudom, hogy történt, Valami ellenállászatlan erő ragadott meg. A eszét a kabátom alá rejtettem és elmentem. Elvittem a zálogházba, a kapott pénzből megfiztettem a tandíjjamat.

A bíróság ezután Wartha Vincze műegyetemi tanárt hallgatta ki, a ki a eszete eltűnéséről és eltérőről adott fölvilágosítást.

Dr. Farga Lajos királyi ügyész vádbeszédében utalt arra, hogy nagyon szomorú tisztelet teljesít módon vadat kell a jelen esetben emelnie, de a vádlott cselekedetében nem lát megrögzött gonoszságot, hisz nem azért lopott, hogy a pénzt kőnyempénzre elköltözzön, hanem azért, hogy tanulmányait befejezhesse. Bünsz őt a társadalom is, mely nem teremt emberbaráti intézményeket, hogy az ily szerencsétlen, jobb sorsra méltó Gyereim hallgatók, megmentésük a romlásból. Egybe büntetéssel kéri sújtani a vádlottat.

Duck Hugó dr. védőügyvéd szólalt föl ezután. A társadalom, ugymond, soha sem törődött a vádlottal, oltalmába csak akkor vette, a mikor büntetnie kellett. Tiszteletleneknek tartandó a bírósággal szemben az enyhítő körülmények felsorolását; arra szorítokozom csupán, hogy védenem számúra részt kérjek abból a végtelen írgalomból, mely a bíról szívbelen találzik.

— Akar még valamit fölhozni a védelemre? — kérdezte az elnök a vádlottat.

— Csak annyit akarok mondani, — felelt sürre — hogy ha kikérülök ismét, kétezeres erővel fogok dolgozni, hogy az okozott kárt megtéríthessem.

A bíróság Beutom Miksát lopás vétségében mondta ki bűnösnek, s ezért két hónapit fogságra ítélte, ebből azonban egy hónapot és huszonnégy napot külföldnek vett a véságlali fogsággal. Az ítéletben a falék mindannyian megnyugodtak.

— Utazás egy automobil körül. Dreger Károly automobil gyáros eladott tavaly Májhétén: Béla drogustának egy Peugeot-automobil 3200 koronáért, azaz a fölitéllet, hogy a vételár az átvelelő készpénzben fizendő. Májhétén Béla a vételár bank egyenlítetté ki, a melyet a kereskedelmi bank fenecvárosi fiókvezetélyára utalt. A mikor azonban a gyáros megbizottja itt a esek bevéltása végett jelentkezett, arról értesült, hogy a esekre nincsen fedezet. A gyáros érte esakás miatt följelentette Májhétényt, a ki időközben kifizette a vételárát, s azaz védekezett, hogy az automobil nem volt üzemképes. Májhétény ellen meg is szüntették a bünyádi eljárást, mire ő följelentést tett Dreger Károly ellen hamis vád, illetve hatóság előtti rágalmazás miatt. A bűntető járásbírósg Dreger Károlyt hatóság előtti rágalmazás miatt el is ítélte 30 korona pénzbüntetésre. Felelősebbes folytat az ügy ma a bűntető törvényszék felelőbírói tanácsa elé került, a mely az elsőbírósgai ítéletet megsemmisítette, s a vádlottat a vad alól fölmentette.

— Védik a totalizátort! Két évvel ezelőtt az ózsi meetingen a Prince of Wales elidecapban Javorina számát húzták föl nyéronék a póznára. A nyertes tikelek tulajdonosai rohanva vették körül a totalizátort, a mely a kvótát kifizette is. Hirtelen élénk mozgás futott végig a tömegben.

— Javorina! diszkvalifikáltak, Arriviere nyert — kiáltotta Kramer Bernát, a ki vélelténi éppen Arriviere-ba vetette minden reményét.

A totalizátor azonban megtagadta a tikek honrástát, s Kramer a járásbírósg elé ment. Négyezszáznyolcvanhat korona nyereséget követelt a Lovaregyleten. A járásbírósg a keresetet elutasította, mert a fogadásból és játékból erdő kötecs, valamint a tözedei különbözeti ügyletek bírói uton nem érvényesíthők. A törvényszék helybenhagyta ezt az ítéletet, a királyi tábla pedig most védelembé is vette a totalizátort, ki-mondotta, hogy a totalizátor se a jó értékelésben valamely tiltó törvénybe nem ütkeöz rendelkezésnek megfelelően járt el akkor, a mikor a felteser követelte nyereségen kifizetését megtagadta.

EGYESÜLETEK.

— Az ügyvédjelöltek egyesülete. Az ügyvédjelöltek Országos Egyesülete tegnap este elnökválasztó ülést tartott, minthogy az egyesületnek mástól esztendő óta elnöké, dr. Wolfner Pál másirányú elfoglaltsága miatt lemondott.

A lelépő elnök rámutatott azokra az eredményekre, amelyeket az egyesületnek elernie sikerült. Eppen az ügyvéd kamarára hivatalos lapjának legújabb száma közli dr. Oroszlányi László javaslatát, akit a kamará megbizott azaz, hogy az egyesülettel foglalkozzék. Dr. Okolicsányi Károly, hogy ez egyesület működése teljes bizalmat érdemel és éppen ezért erkölcsi és anyagi támogatást javasol. Sikeresen működik az egyesület a Jogvédő Egyesülettel kapcsolatban is, amennyiben az inspekszo szolgálatot teljes ingyenesen végzik. Az összes fölizálók nagy melegséggel méltatták a lelépő elnök érdemeit s megjegyzésben fejezték ki az egyesület köszönetét. Uj elnöknek dr. Wolfner Pál indítványára egyhangúlag dr. Marschan Gézát választották meg.

— A turista egyesület. Budapesti osztálya most 16-án tartja évi közgyűlést az Akadémia-ban. E miatt az e napra kitűzött felolvasó este elmarad eg új a rendszeres havi társaságlal is. Dr. Jankovics Márk felolvasást március 8-ára. Petrik Lajosé pedig (A gleszerből) április 5-ére halasztották. Az előadások a tudomány egyetem A) számú tanteremében lesznek mindenkori esti fél 7 órakor, a melyeken vendégeket szívesen látanak.

Az Egyetértés tarcaja.

Töprengés.

— Az Egyetértés tarcaja —

I. Állottam egy koporsó mellett Ahol mindenki zokogott. A koporsóban egy sok árvas Fialat asszony nyugodott. S árvas közül a legarvább, Egy hároméves kis gyerek: Gondtalanul, vidáman tépegette A lecsüggő szemfődelet! S míg mi beszélünk a halálról, A búról, mely rá uk szakadt: A kis gyerek a szemfődelettel Nyugodtan játszott az alatt. Mosolygó arca öntudatlan S feddön azt látszott mondani: »Ez a ti bölcsesség? ... A halálon Nem sirmi kell — mosolygani!«

Azóta, hogy nyugton magamban A dolgot meghányom-velem; És elmerengek a halálon És el az örök életen: A kis gyermek mosolya, mintha Mindig előttem állna ... O, más világ, ő, örökélet títka! Háttha néki volt igaza?

II. Őszel születtem, hajlak is meg őszel, Együtt a vadvirággal, A mely felett ép' bucsuzóra szól tán Az utolsó madárdal. Ugy gondolom, nem lesz olyan keserves Akkor az elmulásom: Ha már tudom, hogy nincsen több madárdal, Se virág a határon!

Szabolcska Mihály.

Hogyan kell képet nézni?

— Az Egyetértés eredeti tarcaja —

Írta: Martos Ferenc.

Róbert Clermont Witt tollából minap jelent meg a londoni könyvpiaczen egy érdekes könyv ezen a címen: »How to look at pictures?« Reánk nézve főképen azért érdekes, mert arra törekszik az írja, hogy a nagyközönségnek valamely utbaigazítást adjon a műértés hétpécses titkairól. Nálunk hatalmas hullámzik az a mozgalom, mely ezúttal tüzte ki maga elé a nagyközönség művészi nevelését. Witt könyve, mely kiváltságosan önbizalomra, egyéni függetlenségre, a tekintélyek sulya alól való felszabadulásra serkenti olvasót, érdemes rá, hogy ne csak e néhány sorban foglalkozzunk vele és föbb irányító szemponttal, hanem hogy jó fordításban minél előbb hozzáférhetővé legyen az érdeklődő magyar olvasó közönség előtt.

Rengeteg sok különös figura mozog a világon, olyan emberek és asszonyok, akik lassu léptekkel bolyonganak a képtárak termében és szemüket folytonosan a katalógusra szökegik, csupán olyankor nézve fel belőle, amikor önmagukat meg akarják győzni arról, hogy az igazi festmény előtt állanak. Ma is szemem előtt van ennek a típusnak pompás alakja, a német professzor, aki a Doge-palota termeiben katalógusába merülve, lassan stétál fel-alá, míg fötte éppen olyan szikár, tenyeres-tálpas, lenhaju lányával. A professzor néha meg-megáll egy festmény előtt. Nem a képre nézett, hanem a katalógusba:

— Zweihundertsieben und achtzig!

— Tintoretto, das Paradies! — szól rá a leány.

— Stimmt! — felelt a professor. És mentek tovább. Ezek a Baedeker ellenőrizték.

De az a faj is, amely ennél több becs vározzal jár-kelet képtárak termeiben. fá-

radiságok tükörzik vissza egész testében es lelkében, mintha egy nehéz földalad keserves kötelességnek teljesítése nyomára vándolhat. Minduntalan ránéznek egy-egy hírneves festményre, anélkül, hogy látnák azt. Azt hiszik, hogy valami varázslatos hatalom van elrejtve azokban a képekben, de nem találják meg a bűvös ígét, mely feltárta előttük a rejtelemeket. Barninó megfigyelést tesznek, azt tulajdoson szeszélyesnek, nagyon is egyéneknek tartják, úgy, hogy nem bíznak a saját ítéletük igazságában és értékében. Elvették nem bírnak meg az analízist, a legkisebb keresztkérdés alatt hamarosan szétszúzódnak. Roppantul tisztelik őt az aranykeretes festmények hírneves mesterei: futólag ismerik őket és a futó ismeretség tisztelettel tölti meg lelküket irántuk, am ez a tisztelt bizonyos hősies önfeláldozás határán mozog. A katalógusnak kevés hasznát vehetik ebből a szempontból. Az csupán nevet és korát jelzi a művészeknek, esetleg még iskoláját, vagy ha nagyon nagy ambícióval készült, a művészek rövid életrajzát és a festménynek száraz leírását, de nem nyújt módot arra, hogy használója megtalálja az utat az igazi művészi gyönyörűség érzésére.

Európának már nincsen nagy városa, a mely képtárt nem szerzett volna, vagy ne szeregne magának. Alig van udvarház, a melyben némi művészetnek valami nyoma található nem lenne. Könyvekben a képek élvezetét megtanulni nem lehet. Monografiák, művészettörténetek, esztétikai értekezések a különböző művészi irányokról bővében tesznek, de hasznukat csak évek hosszú sorára terjedő türelmes tanulmányozás árán lehet venni. Clermont Witt könyve sem alkalmas rá, hogy megtanuljunk belőle, hogyan nézzük a képeket. Ezt épp oly késsé lehet könyvekből megtanulni, mint például magat a festést. De az a rendkívüli átlátszó-ság, világosság amely a könyv beosztásában, híres képek megmagyarazásában, annak a módnak leírásában, hogyan függetlenítsük egyéni véleményünket a tekintélyek ránk nehezedő sulyától, az egész anyag népszerű, könnyen érthető előadásában rejlik.

likusok számára a legbecesebb olvasmányok egyikévé teszük a munkát.

Az ember, ha képtárban jár-kelet, szemé határozatlanul vándorol az egymás fölé, és egymás alá aggatott festmények tömegén. A teret — fájdalom — ki kell használniok a képtáraknak és ezért nem igen agghatják a festményeket úgy, a hogyan azok megérdemelnék. Kéves olyan mintaszerű képtári berendezés van, mint például a Trafalgar-Square helyisézeiben és még itt is oly közel vannak a képek, hogy a szem megzavarodva ugrott át egyikről a másikra. Bizonyos dolog, hogy kisebb értékű festmény is, ha egyedül lóg a falon, vagy pedig barátságos lakoszólat díszít, sokkalta nagyobb gyönyörűséget szerez nekünk, mint egymás mellé szulott remekművek tömege.

De van egy másik baj is, a mely nagy képtárak berendezésében ma megakadályozza a közönség tiszta élvezetét. A konzervatív képtárak azt a módszert követik, hogy egyetlen cenzurális teremben halmozzák össze a leghíresebb festményeket, tekintet nélkül arra, minő iskolába tartoznak. Így van ez a Louvre Salón Carréjában, az Uffizi Tribunaljában és a Prado Sala de la Reina Isabellében. Elfajta szentélyek szentélyében a művészek gyöngébb műveivel, vagy gyengébb művészek jobb műveivel hasonlítunk össze a képeket. A mesterművek egymást ütök kitűnőségük egyformaságával. Pompás példát nyújt erre a Louvreban tavaly történt eset. Van Ercé kicsiny, gemmaszerű Madonnája Rollin kancellálarral a Salón Carré nagy mesterművei között lógott és egészen elveszett közöttük. Nem régen egy kis szobakéba tették át, ahol a régi flammand iskola művei vannak. Ebben a szobában, honfitársai környezetében a finom festés és csodálata méltó kis műrekeke elfoglalja az őt megillető vezérszerpet, középpontja az érdeklődésnek és a figyelemnek. Londonban, Berlinben és a legtöbb nagyobb európai gyűjteményben iskolák szerint s amennyire lehetséges, kronologikus sorrendben rendezik a képeket. Ez már könnyebbé

teszi élvezetüket és tanulmányukat. Megjegyzendő, hogy a képtárak tagas, világos tennői nem a legjobban illő hely minden festmény számára. A régi képek legnagyobb részét nem a modern gallériák egyforma berendezéséi számára pingáltak, a hol bizony kevés gondot lehet fordítani az egyes-észek jobb érvényesítésére. A legtöbb régi kép valamely dóm vagy templom váltákos felhalmáyában álló oltár számára készült, sőt igen gyakran az oltár architektúrájával összefüggésben tervezte a művész. Ezek a képek bizony sokat veszítenek a képtárak kégyetlenül élis és egyhangu világításában. Még az oly egyszerű mű is, mint Titizium Assumptioja, miután ottmóiban a vélemezit akadémiában nyernék és szíben keménynek tetszik, holott a Frait-templom magas oltára felett, amelynek számára festődött, ragyogó kek, vörös és sárga színei lágyakka, tömpákka homályosodnak. Rubensnek Medici Maria számára a Luxembourg disztésére készült vázsnai minő rosszul érvényesültek a Louvre hosszú korridorján, most pedig a Rubens-terem tágas falain, a melyek egyedül erre a célra szolgáltek, teljes mértékben érvényesülnek a művészi dekoráció e pártalan remekei. Különösen a dán iskola képei, lakoszókat kisebb falai és enyhébb világítása számára valók. A félbört világitott képtárak pompás falain teljesen elenyésznek ezek. Pompa ujítás, hogy az ilyen festmények számára, ahol csak lehetséges, kisebb szobákat rendeznek be a képtárak, alacsony falakkal és oldalról jövő világitással.

Witt könyvének már csak e néhány szemponttal — noha új dolog nincs bennük — a mi szakkörünk hasznossal szívelhetjük meg. Eppen most folyik nemzeti gallériánk anyagának rendezése. Lebegjen a rendező színe előtt állandóan a tudat, hogy a közönség szíveirenek kényelmét, kedvét és művelődését kell szolgálunk. Egy ügyesen berendezett történelmi képtár a legpompásabb művészeti iskola. Tudást, izlést, hozzáférést játszva lehet tanítani vele s a tanulók gyönyörködve okulnak.

Egyetertés

SZÍNHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

Szerda, február 10.

M. KIR. OPERAHÁZ. NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bánk bán. 7 órák. Flirt. 7 órák.

Eredeti nagy opera 3 felvonásban. Zeneje szerzője: Irtay György.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kalinka. 7 órák. grófnő.

Nagy operát 3 felvonásban előadja a Nemzeti Színház.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Hajdúk hadnagya. 7 órák.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.

A feoskék. 7 órák.

URANIA.

Shakespeare. 7 órák.

VIGSZÍNHÁZ.

A csoda-gyermek. 7 órák.

Fővárosi Orfeum

Waldmann Imre igazgató. Nagyterem 17.

Még csak néhány napig.

Vénusz a földön

Litke nagy operette. (Kezdeté 8 órák.)

Nagy feltűnést keltettek:

Bhou Liko, Tschernoff, Postillon, La belle Dazie, Les 8 Parisianes

A tőltérben reggeli 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangverseny.

Magyar Színház. Hajdúk hadnagya.

Király-Színház. A feoskék.

Urania. Shakespeare.

Vigszínház. A csoda-gyermek.

Sternberg-fonográfot.

Ozdigány-és katonazenét, operát, hangversenyt otthon hallhat.

Sternberg Armin és Testvére Budapest, Kereposi-ut 36.

NEVELŐKÖNYV. BONNEKAT

francia, német lelkiszerzők által összeállított, a magyar nyelvű fordítások alapján.

Időjárás.

A m. kir. meteorológiai központi intézet tájékoztató jelentése 1904. febr. 9-én regg. 7 órák.

A depresszió Angliát, a maximum pedig Délkelet-Európát borítja.

Hazánkban tegnap az ország keleti részén voltak helyenként esők, ma reggel pedig nyugatról ismét esés az idő. A hőmérséklet délnyugaton erősebb emelkedést mutat.

Európa nyelve és túlyomában esős jellegű időjárás állt fel. Német, Francia és Olaszország partjára erős szelek vannak.

Prognózis a következő 24 órára: Enyhe idő várható, helyenként - főleg az ország nyugoti felében csapadékok.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

Table with columns: Hely, Hőmérséklet, Szél, Csapadék, Felhőzet.

BUDA

SZERK. BUDAPEST, IV.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

ELŐFIZETŐK ÉS KIRÁLYI KÖZVETŐK CSAK BÉRMUTATTAL.

A Philológiai Társaság holnap, szerda délután 5 órák, az Akadémia helyi előterében...

A budapesti (buda) tanítóegyesület február 18-án, este öt órák, a Margit-körúti elemi iskolában...

Magyar József emléke megújítása. Lederer Abraham előadás. Az iskolai megújulásokról...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

Szűnési orvosi kurzus. A budapesti egyetem orvosi karának előadói legutóbbi tiszteletdíj...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...

világban, az ember megvolt már a mielőtt. Virchow...